

ADVOKATŲ KVALIFIKACINIS EGZAMINAS RAŠTU

Pavyzdinės užduotys

VILNIUS, 2022

TURINYS

Praktinės situacijos teisinė analizė iš civilinės teisės	4
Praktinės situacijos teisinė analizė iš baudžiamosios teisės	11
Praktinės situacijos teisinė analizė iš darbo teisės	14
Praktinės situacijos teisinė analizė iš administracinės teisės	17
Procesinio dokumento parengimas iš civilinio proceso teisės	20
Procesinio dokumento parengimas iš baudžiamojo proceso teisės	24
Procesinio dokumento parengimas iš darbo teisės	27
Procesinio dokumento parengimas iš administracinės teisės	36

Gerbiamas (-a) skaitytojau (-a),

Advokatų egzaminų komisija, siekdama padėti asmenims besiruošiantiems advokatų kvalifikaciniam egzaminui, kartu su Lietuvos advokatūra, parengė šį pagalbinį leidinį. Jame pateikiamos Advokatų egzaminų komisijos narių paruoštos, pavyzdinės advokatų kvalifikacinio egzamino dalies raštu užduotys bei jų sprendimai, vertintini aukščiausiais balais.

Leidinyje pateikiami pavyzdžiai yra iš visų teisės šakų, iš kurių formuojamos egzamino dalies raštu užduotys. Atkreiptinas dėmesys, kad pateiktos užduotys yra pavyzdinės. Egzamino metu, egzaminą raštu laikantis asmuo, gauna užduočių variantą, kurį sudaro dvi užduotys: procesinio dokumento parengimas ir praktinės situacijos teisinė analizė, iš jų po vieną skiriama iš: civilinės teisės, civilinio proceso teisės ar darbo teisės, ir baudžiamosios teisės, baudžiamojo proceso ar administracinės teisės ir teisenos. Užduotims atlikti skiriamos dvi valandos.

Primintina, kad asmuo, laikantis kvalifikacinį advokatų egzaminą, turi būti susipažinęs su doktrininėmis nuostatomis, privalo žinoti naujausią teismų praktiką bei galiojančius teisės normų aktus. Vertinant atsakymus, atsižvelgiama į įvairius vertinimo kriterijus: t. y. ar buvo pritaikytos tinkamos teisės normos, ar atsakymas yra argumentuotas, pagrįstas doktrininėmis nuostatomis, teisminės praktikos pavyzdžiais bei teisine logika. Asmens raštišku prašymu ir komisijos pirmininko sprendimu – egzamino raštu užduočių sprendimas gali būti rašomas ranka.

Advokatų egzaminų komisija viliasi, kad šis leidinys, besiruošiantiems advokatų kvalifikacinio egzamino daliai raštu, bus naudingas ir padės išlaikyti advokatų kvalifikacinį egzaminą.

Advokatų egzaminų komisijos pirmininkas prof. dr. Saulius Katuoka

PRAKTINĖS SITUACIJOS TEISINĖ ANALIZĖ IŠ CIVILINĖS TEISĖS

Užduotį parengė Advokatų egzaminų komisijos narys,
Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas dr. Antanas Rudzinskas

UŽDUOTIS

Ieškovas kreipėsi į teismą ir nurodė, kad atsakovė ketino parduoti jai priklausantį 20 arų ploto žemės sklypą ieškovui, o ieškovas ketino šį turtą įsigyti iš atsakovės, todėl tarp šalių buvo pasirašyta Rezervavimo arba Preliminarioji sutartis. Sutartis buvo įregistruota Nekilnojamojo turto registre. Ieškovas (būsimas pirkėjas) šios sutarties pasirašymo metu sumokėjo atsakovei (būsimai pardavėjai) 2500 Eur dydžio avansą.

Šalys susitarė pagrindinę sutartį sudaryti ne vėliau kaip iki 2017 m. lapkričio 30 d., tačiau nustatytu laiku pagrindinė sutartis sudaryta nebuvo. Preliminariosios sutarties 13 punkte nurodyta, kad būsimam pirkėjui nepagrįstai vengiant sudaryti pagrindinę pirkimo–pardavimo sutartį Preliminariojoje sutartyje nustatytu terminu, avansas (vadinamas rezervavimo mokestis) lieka būsimam pardavėjui.

Ieškovas siekė įvykdyti Preliminariąją sutartimi nustatytus įsipareigojimus, laikydamasis susiformavusios ginčo šalių analogiškos preliminariųjų sutarčių vykdymo praktikos, kai pagrindinę sutartį su atsakove, kaip pardavėja, sudarydavo ieškovo surasti kiti pirkėjai. Pažymėjo, kad dėl sąskaitų arešto jis savo vardu negalėjo ir neketino pirkti žemės sklypo, o pagrindinę žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutartis turėjo būti sudaryta su ieškovo nurodytu asmeniu. Atsakovė vilkino organizuoti pagrindinės sutarties sudarymą, atsisakė parduoti žemės sklypą ieškovo surastam trečiajam asmeniui pagal šalių nusistovėjusią praktiką, todėl prašė teismo priteisti iš atsakovės 2500 Eur sumokėtą avansą.

Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad nors sutarties tekstą parengė atsakovė, tačiau tai nepaneigia ieškovo pareigos prieš ją pasirašant susipažinti su sutarties sąlygomis. Teismas, atsižvelgdamas į tai, jog pats ieškovas įregistravo Preliminariąją sutartį Nekilnojamojo turto registre ir tokiu būdu ją išviešino, nusprendė, jog tai įrodo, kad ieškovas aiškiai suprato ir siekė įtvirtinti šioje sutartyje abiem šalims nustatytas teises pasekmes. Teismo vertinimu, nagrinėjamu atveju neturi reikšmės kokiu būdu buvo parduoti ankstesni atsakovės sklypai, kadangi ieškovas neįrodė, kad Preliminariojoje sutartyje nustatytu terminu jis buvo pasirengęs sudaryti pagrindinę pirkimo–pardavimo sutartį su atsakove, nes vengė sudaryti pagrindinę sutartį dėl jo sąskaitų arešto. Per Preliminariojoje sutartyje nustatytą terminą šalims dėl ieškovo kaltės nesudarius pagrindinės sutarties, ieškovas prarado teisinį pagrindą reikalauti grąžinti 2500 Eur sumokėtą pinigų sumą, dėl to atmetė ieškinio reikalavimą dėl 2500 Eur avanso grąžinimo.

Apeliacinės instancijos teismas iš byloje esančių įrodymų nustatė, kad iki ginčo, sudarant Preliminariąją sutartį, tarp šalių buvo susiklostę civiliniai bendradarbiavimo teisiniai santykiai, kai ieškovas padėdavo atsakovei parduoti jai priklausiusius žemės sklypus, įforminant preliminariąsias sutartis su ieškovu, kaip būsimu pirkėju, tačiau pagrindines pirkimo–pardavimo sutartis sudarant su ieškovo pasiūlytu kitu pirkėju. Kadangi, atsakovė yra pardavusi ne vieną žemės sklypą ne tik ieškovui, bet ir kitiems pirkėjams, ir turėjo atitinkamą patirtį parduodant nekilnojamąjį turtą, kaip, beje, ir ieškovas, todėl nėra pagrindo teigti, jog atsakovė buvo silpnesnioji, mažiau patyrusi sutarties šalis.

Atsakovei pripažinus faktą, kad ji ir anksčiau buvo pasirašiusi preliminariąsias sutartis su ieškovu dėl jai priklausiusių sklypų pardavimo, pagrindines pirkimo–pardavimo sutartis sudarant su ieškovo surastais kitais pirkėjais, ši aplinkybė laikytina įrodyta. Tokia šalių praktika, kai žemės sklypų savininkė, norėdama parduoti turimus sklypus, iš pradžių dėl sklypų būsimą pardavimo sudaro preliminariąsias sutartis su asmeniu, kuris įsipareigoja nupirkti sklypus per nustatytą terminą, o vėliau pastarasis suranda ir galutinį sklypo pirkėją, su kuriuo ir sudaroma pagrindinė sklypo pirkimo–pardavimo sutartis, teisėjų kolegijos vertinimu, turi net tik preliminariosios sutarties, bet ir komercinio atstovavimo santykių (CK 2.152 straipsnis, 2.154 straipsnio 1 dalis), tarpininkavimo bruožų.

Teisėjų kolegija nusprendė, kad ankstesnė ginčo šalių preliminariųjų sutarčių vykdymo praktika leido ieškovui tikėtis, kad panašiu būdu, kaip ir anksčiau pasirašytų preliminariųjų sutarčių atveju, galės būti įvykdyta ir Preliminarioji sutartis, t. y. kad ginčo žemės sklypą galės įsigyti ieškovo surasta pirkėja.

Teisėjų kolegijos vertinimu, nagrinėjamu atveju nėra pagrindo teigti, kad ieškovas nebendradarbiavo, elgėsi nesąžiningai ar kad nedėjo pastangų, jog žemės sklypas būtų parduotas už Preliminariojoje sutartyje nustatytą kainą tam, kad nenukentėtų pardavėjos interesai.

Teisėjų kolegija nusprendė, kad nagrinėjamu atveju nėra pagrindo ieškovo atsakovei sumokėtą avansą įskaityti kaip netesybas. Šalims nepasirašius pagrindinės sutarties, tai sudaro pagrindą ieškovui iš atsakovės priteisti Preliminariosios sutarties pasirašymo dieną ieškovo atsakovei sumokėtą 2500 Eur dydžio avansą.

Užduotis. Prašome pateikti faktinės situacijos teisinę analizę.

1. Teisiškai įvertinkite situaciją ir argumentuotai pakonsultuokite ieškovą dėl teisės normų taikymo šiame ginče. Ar teisingai teismai išsprendė ginčą?
2. Įvertinkite atsakovės galimybę toliau ginti jos teises ir nurodykite kur, kokiu terminu ir ko reikalaujant ji turėtų kreiptis.

SPRENDIMAS

Šioje situacijoje kilo ginčas dėl teisės normų, reglamentuojančių civilinę atsakomybę, preliminariosios sutarties šalims nesudarius pagrindinės pirkimo sutarties.

Ieškovas prašė priteisti iš atsakovės 2500 Eur sumokėtą avansą, nes atsakovė vilkino organizuoti pagrindinės sutarties sudarymą bei atsisakė parduoti žemės sklypą būtent ieškovo surastam asmeniui pagal šalių nusistovėjusią praktiką. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai ginčą tarp šalių sprendė visiškai skirtingai. Pirmosios instancijos teismas pripažino ieškovo kaltę dėl pagrindinės sutarties nesudarymo, todėl atmetė ieškinio reikalavimą priteisti 2500 Eur avansą. Apeliacinės instancijos teismas sprendė visiškai priešingai ir nurodė, kad nagrinėjamu atveju nėra pagrindo teigti, kad ieškovas nebendradarbiavo, elgėsi nesąžiningai ar kad nedėjo pastangų, jog žemės sklypas būtų parduotas už Preliminariojoje sutartyje nustatytą kainą tam, kad nenukentėtų pardavėjos interesai. Atsižvelgdamas į nustatytas aplinkybes, apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad šio ginčo atveju nėra pagrindo ieškovo atsakovei sumokėtą avansą įskaityti kaip netesybas, todėl šalims nepasirašius pagrindinės sutarties, tai sudaro pagrindą ieškovui iš atsakovės priteisti preliminariosios sutarties pasirašymo dieną ieškovo atsakovei sumokėtą 2500 Eur dydžio avansą.

Ieškovui paaiškinčiau, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.165 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad preliminariąja sutartimi laikomas šalių susitarimas, pagal kurį jame aptartomis sąlygomis šalys įsipareigoja ateityje sudaryti kitą – pagrindinę sutartį. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs preliminariosios sutarties sampratą ir nurodęs, kad preliminarioji sutartis – tai ikisutartinių santykių stadijoje sudaromas organizacinio pobūdžio susitarimas dėl kitos sutarties sudarymo ateityje; tai nėra susitarimas dėl konkrečių veiksmų (turinčių tam tikrą vertę savaime arba tokių, kuriais perduodama tam tikra vertybė) atlikimo; vienas iš esminių preliminariosios sutarties bruožų yra tas, kad jos negalima reikalauti įvykdyti natūra, tačiau jos pažeidimo (nepagrįsto vengimo ar atsisakymo sudaryti pagrindinę sutartį) atveju kaltoji šalis privalo atlyginti kitai šaliai padarytus nuostolius (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus plenarinės sesijos 2006 m. lapkričio 6 d. nutarimas

civilinėje byloje Nr. 3K-P-382/2006; 2010 m. vasario 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-82/2010; 2017 m. gegužės 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-226-695/2017, 15 punktas).

CK 6.70 straipsnis nustato, kad kaip ir bet kuris kitas sandoris, taip ir preliminarioji sutartis, kuria prisiimama pareiga ateityje sudaryti pagrindinę sutartį, gali būti užtikrinta netesybomis pagal sutartį. Jeigu ikisutartiniuose santykiuose sumokamas avansas, tai CK nedraudžia susitarti, kad avanso suma būtų naudojama kaip netesybos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-75-378/2021).

Pagal CK 6.309 straipsnio 2 dalį pinigų sumos sumokėjimas parduoti daiktą įsipareigojusiam asmeniui pripažįstamas dalies kainos sumokėjimu (avansu). Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo praktikoje taip pat yra pateikęs išaiškinimą, kad avansas vykdo mokėjimo paskirtį, bet šia paskirtimi gali būti naudojama, jeigu ateityje atsiranda mokėjimo prievolė. Jeigu ateityje mokėjimo prievolė neatsiranda, nes pvz. pagrindinė sutartis nesudaroma, tai nėra pagrindo sumokėtą avansą naudoti pagal mokėjimo paskirtį. Tai savaime nereiškia, kad avansu sumokėti pinigai turi būti gražinti. Reikia įvertinti, ar avansu sumokėti pinigai nebuvo šalių susitarimu ar kitu pagrindu numatyti panaudoti pagal kitą paskirtį, pvz. kaip netesybos prievolės įvykdymui užtikrinti. Nuostatos dėl avanso mokėjimo gali būti įtrauktos į preliminariąją sutartį, nes ji susijusi su būsimu pagrindinės sutarties sudarymu ateityje, o pagal pagrindinę sutartį gali būti vykdomi mokėjimai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. gegužės 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-209-695/2018, 26 punktas).

Avansą arba preliminariosios sutarties įvykdymui užtikrinti pinigų sumą sumokėjusi šalis turi teisę reikalauti gražinti juos visais atvejais, išskyrus tuos, kai iš preliminariosios sutarties turinio galima daryti išvadą apie šios sutarties šalių susitarimą dėl atsakomybės už šioje sutartyje nustatytų įsipareigojimų nevykdymą netesybų forma. Tokią sankciją sutartyje nustačius, reikalavimas gražinti tokias pinigų sumas negali būti tenkinamas ta apimtimi, kiek jis įskaitomas priešpriešiniu vienuarūšiu reikalavimu taikyti netesybas (CK 6.130 straipsnio 1 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus plenarinės sesijos 2006 m. lapkričio 6 d. nutarimas civilinėje byloje Nr. 3K-P-382/2006; 2015 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-22-219/2015).

Taigi, preliminariosios sutarties šalių prievolė sudaryti pagrindinę sutartį, gali būti užtikrinta netesybomis pagal sutartį. CK 6.71 straipsnio 1 dalis nustato, kad netesybos pagal sutartį – sutarties nustatyta pinigų suma, kurią skolininkas privalo sumokėti kreditoriui, jeigu prievolė neįvykdyta ar netinkamai įvykdyta. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad netesybų, kurios atlieka ir esamų bei būsimų prievolių įvykdymo užtikrinimo funkciją, tikslas – kompensuoti kreditoriaus galimus praradimus neįvykdžius ar netinkamai įvykdžius sutartinius arba ikisutartinius įsipareigojimus. Šalių teisė iš anksto susitarti dėl netesybų reiškia, kad kreditoriui nereikia įrodinėti savo patirtų nuostolių dydžio, nes sutartimi apibrėžtos netesybos laikomos iš anksto nustatytais

būsimais kreditoriaus nuostoliais, kurie gali būti pripažinti minimaliais nuostoliais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. spalio 12 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-7-304/2007; 2019 m. birželio 4 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-193-469/2019 43 punktą). Kasacinio teismo praktikoje taip pat pažymėta, kad preliminariosios sutarties šalis CK 6.165 straipsnio 4 dalies prasme turi teisę reikalauti ir netesybų, kaip minimalių nuostolių, patirtų dėl kitos šalies nepagrįsto vengimo ar atsisakymo sudaryti pagrindinę sutartį, atlyginimo, jeigu tokia turtinė prievolė yra įtvirtinta sutartyje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-11-469/2020, 21 punktas).

Šiuo konkrečiu ginčo atveju, ieškovas, ketindamas pirkti iš atsakovės 20 arų ploto žemės sklypą, o atsakovė, ketindama jį parduoti, pasirašė preliminarįją sutartį, kaip ir buvo darę anksčiau. Atsakovė neginčija fakto, kad ieškovas šios sutarties pasirašymo metu sumokėjo jai 2500 Eur dydžio avansą. Šalys susitarė pagrindinę sutartį sudaryti ne vėliau kaip iki 2017 m. lapkričio 30 d., tačiau nustatytu laiku pagrindinė sutartis sudaryta nebuvo, o preliminariojoje sutartyje šalys buvo susitarusios, jog ieškovui nepagrįstai vengiant sudaryti pagrindinę sutartį, avansas lieka atsakovei (tai iš esmės atitinka susitarimą dėl netesybų (CK 6.71 straipsnis, 6.72 straipsnis)).

Pagal bylos duomenis, šalys nesutaria dėl pagrindinės sutarties nesudarymo priežasčių vertinimo preliminariosios sutarties nuostatų kontekste, t. y. dėl vienos iš civilinės atsakomybės taikymo sąlygų – kaltės nustatymo. Iš pateiktos bylos fabulos matyti, kad ieškovas, nepaisydamas preliminariosios sutarties, neketino preliminarioje sutartyje nustatytu terminu pirkti atsakovės žemės sklypo pats asmeniškai, nes jo sąskaitos buvo areštuotos. Ieškovas siekė, kad sklypo pirkėjas būtų kitas jo surastas asmuo. Fabuloje nenurodyta, kad šalys būtų susitarusios dėl preliminariosios sutarties pakeitimo, todėl minėta sutartis yra privaloma vykdyti visa apimtimi abiem šalims taip kaip jos buvo sutarusios. Nors ir ieškovas buvo suradęs pirkėją, kuris buvo pasirengęs nupirkti atsakovės žemės sklypą, tačiau atsakovė atsisakė sklypą parduoti šiam pirkėjui, t. y. modifikuoti šalių pasirašytą sutartį. Tokie ieškovo veiksmai liudija, ieškovas bendradarbiavo ir elgėsi sąžiningai, dėjo pastangas, kad žemės sklypas būtų parduotas už preliminariojoje sutartyje nustatytą kainą ir tą konstatavo apeliacinės instancijos teismas.

CK 6.154 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sutartis yra dviejų ar daugiau asmenų susitarimas sukurti, pakeisti ar nutraukti civilinius teisinius santykius, kai vienas ar keli asmenys įsipareigoja kitam asmeniui ar asmenims atlikti tam tikrus veiksmus (ar susilaikyti nuo kitų veiksmų atlikimo), o šie įgyja reikalavimo teisę. Sutarties esmė – šalių susitarimas, pasiektas suderinus jų valią. Sutarties elementai, kurių pakanka sutarties galiojimui, yra veiksmių šalių susitarimas, o įstatymų nustatytais atvejais – ir sutarties forma (CK 6.159 straipsnis). Preliminarioji sutartis taip pat yra šalių tarpusavio suderintos valios išraiška dėl kitos sutarties sudarymo ateityje aptartomis sąlygomis.

Šioje situacijoje pažymėčiau ir pasakyčiau ieškovui, kad atsakovė turėjo teisėtą ir pagrįstą lūkestį sudaryti žemės sklypo pirkimo-pardavimo sutartį būtent tik su ieškovu, nes preliminariosios sutarties pakeitimai padaryti nebuvo, ši sutartis buvo išviešinta Nekilnojamojo turto registre. Pabrėžčiau, kad sutarties laisvės principas suteikia šalims galimybę laisva valia susitarti dėl sutarties turinio, sutartimi prisiimamų įsipareigojimų, jų vykdymo tvarkos ir kt.; draudžiama versti kitą asmenį sudaryti sutartį, išskyrus atvejus, kai pareigą sudaryti sutartį nustato įstatymai ar savanoriškas įsipareigojimas sudaryti sutartį (CK 6.156 straipsnis). Sutarties laisvės principas taikomas ir nuosavybės teisės objektų savininkams sudarant sutartis dėl šių objektų naudojimo, valdymo ir disponavimo. Nors atsakovei ieškovas siūlė sudaryti pirkimo-pardavimo sutartį su kita pirkėja, šalims nesusitarus dėl preliminariosios sutarties sąlygų pakeitimo, atsakovė tokios pareigos neturėjo. Taip pat, akcentuočiau, kad daikto savininkas (atsakovė) turi teisę nuspręsti jam priklausančio daikto likimą, pasirinkti, kam parduoti jam nuosavybės priklausantį daiktą, be kita ko, pirkėjo asmuo pardavėjui gali būti svarbus dėl įvairių priežasčių, pvz. dėl pirkėjo mokumo garantijų ir pan. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-75-378/2021).

Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad ieškinys dėl avanso grąžinimo galėtų būti atmestas atsakovui įrodžius, jog ieškovas nepagrįstai atsisakė sudaryti pagrindinę sutartį. Jeigu netesybų mokėjimo pagrindas pagal preliminariosios sutarties nuostatas yra pagrindinės sutarties nesudarymas ir nustatyta, kad kita šalis tinkamai vykdė pareigas pagal sutartį ir nepridėjo prie pagrindinės sutarties nesudarymo (nesutrukdė kitai šaliai sudaryti pagrindinę sutartį), tai tokios sutartinės nuostatos yra pagrindas asmeniui taikyti netesybas, nebent jis įrodytų sutartinę civilinę atsakomybę šalinančias aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. gegužės 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-209-695/2018, 42 punktas).

Konkrečios situacijos atžvilgiu atsakovė savo pareigas pagal preliminariąją sutartį vykdė tinkamai, o ieškovas pats sutarties sudaryti neketino, vietoje savęs sutarties sudarymo dieną siūlė kitą asmenį, su kuriuo atsakovė turėjo teisę atsisakyti sutartį sudaryti (sutarčių laisvės principas turi didesnę reikšmę nei tarp šalių susiklosčiusi praktika).

Taigi, kadangi pagrindinė sutartis nebuvo sudaryta dėl priežasčių, kurios priklausė tik nuo ieškovo valios, todėl apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė ir aiškino materialiosios teisės normas, reglamentuojančias civilinės atsakomybės netesybų forma taikymą dėl preliminariosios sutarties pažeidimo, nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, dėl ko laikytina, jog ginčą teisingai išsprendė pirmosios instancijos teismas ir ieškovas neturėtų galimybės atgauti avanso, o atsakovė galimai skųs apeliacinės instancijos procesinį sprendimą.

Visų pirma, atsakovei pasiūlyčiau aptarti taikų ginčo (problemos) sprendimo būdą. Siūlyčiau kreiptis į ieškovą arba jo atstovą ir pabandyti ginčą išspręsti tarpusavio susitarimo būdu. Jeigu

šalims nepavyktų susitarti, tai tada pasakyčiau atsakovei, kad ji gindama savo teisę, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 340 straipsnio 1 dalimi turi teisę pateikti kasacinį skundą Lietuvos Aukščiausiajam Teismui, kurį turi surašyti advokatas arba pats asmuo, turintis aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą (CPK 347 str. 3 d.).

Pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas pagal individualų konstitucinį skundą vertins, ar reikalavimas kasacinį skundą surašyti advokatui neprieštaruja Konstitucijai, todėl šitas reikalavimas galimai gali keistis / nesikeisti (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2021 m. balandžio 14 d. sprendimas Nr. KT57-A-S54/2021).

Atsakovei taip pat paminėčiau, kad CPK 345 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog kasacinis skundas gali būti paduotas per 3 mėnesius nuo skundžiamo sprendimo, nutarties įsiteisėjimo dienos. Vadovaujantis CPK 343 straipsniu, kasacinis skundas paduodamas tiesiogiai Lietuvos Aukščiausiajam Teismui. Vadovaudamasi CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punktu, atsakovė turėtų reikalauti panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą dėl materialinių ir procesinių teisės normų pažeidimų.

PRAKTINĖS SITUACIJOS TEISINĖ ANALIZĖ IŠ BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS

Užduotį parengė Advokatų egzaminų komisijos narys prof. habil. dr. Gintaras Švedas

UŽDUOTIS

Antanas ir Benas nusprendė apvogti netoli esančią juvelyrinę parduotuvę. Antanas turėjo užkalbinti pardavėją, o Benas tuo metu – paimiti nuo prekystalio ten eksponuojamus papuošalus. Atėjęs į parduotuvę, Antanas paprašė pardavėjos Marytės parodyti jam žiedus, tuo tarpu Benas ėmė krauti į krepšį kitoje parduotuvės pusėje buvusius ant prekystalio papuošalus (bendra vertė – 5000 EUR). Pardavėja Marytė pastebėjo Beną ir ėmė ant jo šaukti bei kviesti apsaugą. Benas skubiai susimetė likusius papuošalus ir abu bandė pabėgti pro parduotuvės duris, tačiau vos išbėgus iš parduotuvės pasirodė apsauginis Jonas. Antanas griebė prie durų buvusią metalinę šiukšliadėžę ir trenkė ja Jonui į galvą, sukeldamas jam nesunkų sveikatos sutrikdymą. Šiam nukritus, abu pabėgo. Po poros dienų juos suėmė policija, bandančius priduoti dirbinius į lombardą.

Užduotis. Kvalifikuokite Antano ir Beno padarytas veikas, išvadas pagrįskite nusikalstamų veikų sudėčių analize. Visi uždavinio sąlygoje nurodyti asmenys yra pilnamečiai ir pakaltinami.

SPRENDIMAS

Šiame uždavinyje keliami bendrininkavimo, taip pat, BK 178, 180, 189 str. numatytų nusikalstamų veikų kvalifikavimo klausimai.

Antanas ir Benas iš anksto susitarė kartu apvogti juvelyrinę parduotuvę, todėl jie yra laikytini bendrininkais, kurių atsakomybė priklauso nuo vykdytojo atliktų veiksmų. Pažymėtina, kad jie nesitarė dėl konkrečios vagystės dalyko vertės ar grobiamų daiktų apimties, todėl kaltininkų kaltės rūšis turėtų būti vertinama kaip neapibrėžta tyčia, sukelianti atsakomybę pagal kilusius padarinius (t. y. realiai pagrobto turto vertę). Kaltininkai pasiskirstė vaidmenimis: pagal planą Benas turėjo krauti dirbinius į krepšį (t. y. vykdyti objektyviają BK 178 str. pusę – turto grobimo veiksmus), o Antanas turėjo atlikti padėjėjo vagystėje vaidmenį – užkalbinti Marytę ir nukreipti jos dėmesį (remiantis BK 24 str. 6 d., tai atitinka kliūties šalinimo veiką).

Nusikaltimo darymo metu iki Marytei pastebint Beną, kraunantį dirbinius į krepšį, bendrininkų nusikalstama veika atitinka BK 178 str. 1 d. (paprasčiausia slapta vagystė), kadangi, nors ir buvo vykdoma viešoje vietoje, tačiau Marytė ar kiti asmenys vagystės nematė ir nesuvokė,

kad daromi turto grobimo veiksmai. Vagystė nelaikytina ir padaryta įsibraunant į patalpą (BK 178 str. 2 d.), kadangi Antanas su Benu į parduotuvę atvyko jos darbo laiku. Remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) praktika (pvz., LAT kasacinė nutartis¹), įsibrovimu laikomas tik neteisėtas patekimas į patalpą, pvz. po darbo valandų, į uždraustas įeiti patalpas net ir darbo valandomis ir pan.

Marytei pamačius Beną kraunant dirbinius, slapta vagystė peraugo į atvirą vagystę (BK 178 str. 2 d.), nes nors bendrininkai ir suprato, kad buvo pastebėti trečiojo asmens, vis tiek nusprendė tęsti veiką ir bandė sprukti kartu su tiek grobio, kiek pavyko paimti. Pagrobto turto vertė – 5000 EUR arba 100 BBND (MGL) viršija nedidelės vertės kategoriją, nes yra didesnė nei 5 BBND (MGL) dydžio, tačiau nepatenka į didelės vertės kategoriją, kadangi ji neviršija 250 BBND (MGL) dydžio, todėl pagrobto dalyko vertė nekeičia nusikalstamos veikos kvalifikavimo.

Antanui griebus metalinę šiukšliadėžę ir trenkus ją apsaugininkui Jonui, taip sukeltam jam nesunkų sveikatos sutrikdymą, šis veiksmas traktuotinas kaip kliūtis turto užvaldymui pašalinimas, kuris nulėmė, kad atviroji vagystė šiuo momentu peraugo į kvalifikuotą plėšimą, kadangi išpildomi BK 180 str. 2 d. objektyviosios pusės požymiai: plėšimas yra turto pagrobimas, panaudojant smurtą, grasinantį jį panaudoti ar kitaip atimant galimybę priešintis. Pažymėtina, kad smūgiui panaudota šiukšliadėžė, remiantis LAT praktika (pvz., LAT kasacinė nutartis ...) atitinka specialiai žmogui žaloti pritaikyto daikto, dėl kurio plėšimas tampa efektyvesniu ir pavojingesniu, sampratą, todėl veika turi būti kvalifikuojama pagal BK 180 str. 2 d. Tokiu būdu Antanas iš padėjėjo atviroje vagystėje tapo vykdytoju plėšime. Pažymėtina, kad remiantis visumos ir dalies normų konkurencijos įveikimo taisyklėmis, taip pat, atsižvelgiant į sankcijų už plėšimą ir nesunkų sveikatos sutrikdymą griežtumą, plėšimas apima nesunkų sveikatos sutrikdymą, todėl veika pagal BK 138 str. atskirai nekvalifikuotina.

Problema gali iškilti dėl galimo Antano atliktų veiksmų eskceso: vertintinas bendrininkų kaltės turinys atvirosios vagystės peraugimo į plėšimą metu, kadangi šalia stovėjusiam Benui BK 180 str. 2 d. taip pat galėtų būti inkriminuojama tik nustačius, kad jis šiems Antano veiksams pritarė ir išlaikė bendrą tyčią turto grobimo metu. Iš sąlygoje pateikiamų aplinkybių darytina išvada, kad Benas šiems Antano veiksams pritarė, kadangi nesiekė Antano sustabdyti, nesiėmė veiksmų veiką nutraukti, o po smūgio Jonui abu kartu pasišalino, nelikdamas padėti gulinčiam apsaugininkui. Tai reiškia, kad Benas būtų laikomas ir plėšimo vykdytoju, nes turto grobimo veika taip pat patenka ir į plėšimo sudėtį, o bendravykdytojais pasidalino funkcijomis – vienas vartojo smurtą, kitas grobė turtą. Toks bendrininkavimas atitinka bendrininkų grupės

---

¹ Argumentuojant vieną ar kitą uždavinio sprendimo aspektą rekomenduojama pasiremti aktualia LAT jurisprudencija (LAT Senato nutarimais, LAT Baudžiamųjų bylų skyriaus apžvalgomis, LAT kolegijų nutartimis).

sampratą ir kaltininkų veikos bus kvalifikuojamos be nuorodų į BK 24 str., kadangi abu asmenys veikė kaip vykdytojai. Pridurtina, kad LAT praktika (pvz., LAT kasacinė nutartis ...) dėl BK 25 str. 2 d. kvalifikavimo bendrininkų grupės nariams nėra vieninga ir galima sutikti atvejų, kada šalia BK specialiosios dalies straipsnio paminima ir BK 25 str. 2 d., nors daugumoje atvejų jis nenurodomas.

Kaltininkų pasišalinimo momentas lemia pilną materialiosios plėšimo sudėties išpildymą, kadangi nuo tada kaltininkams atsirado galimybė pagrobtą turtą laisvai valdyti, naudoti, juo disponuoti savo nuožiūra, todėl nusikalstama veika (plėšimas) laikoma baigta būtent nuo šio momento. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal LAT praktiką (pvz., LAT kasacinė nutartis ...), tolimesni kaltininkų veiksmai su pagrobtu turtu (šiuo atveju – siekiant jį priduoti lombarde) nėra papildomai kvalifikuojami (nei tokio pagrobto turto sugadinimo ar sunaikinimo, nei realizavimo atvejais nekyla papildoma baudžiamoji atsakomybė už kituose BK straipsniuose numatytus nusikaltimus), todėl bendrininkams nereikia papildomai inkriminuoti BK 189 str. ar kitus BK straipsnius.

Išvada:

Beno veika kvalifikuojama pagal BK 180 str. 2 d.;

Antano veika kvalifikuojama pagal BK 180 str. 2 d.

PRAKTINĖS SITUACIJOS TEISINĖ ANALIZĖ IŠ DARBO TEISĖS

Užduotį parengė Advokatų egzaminų komisijos narė, advokatė dr. Dalia Foigt-Norvaišienė

UŽDUOTIS

Jūs kreipėsi UAB RR personalo vadovė. Ji rašo: „Kaip jau esu minėjusi telefonu paskutinio pokalbio metu, gali būti, kad turėsime atsisveikinti su darbuotoja, kuri šiuo metu augina vaiką iki 2 m. ir turėtų grįžti rugsėjo pradžioje, bet parašė prašymą atostogoms iki vaikai sukaks 3 m. Pagal tai, kokia situacija yra dabar, mes nelabai turime ir, matyt, neturėsime, jai ką pasiūlyti. Mat jos buvusioje darbo vietoje įdarbinome jos kolegę, kurios darbu esame visiškai patenkinti. Kaip gražiai atsisveikinti su minėta darbuotoja, neskriaudžiant nei įmonės, nei darbuotojo, laikantis Lietuvos Respublikos Darbo Kodekso nuostatų? Ar galime jai pasiūlymą pateikti dabar, ar reiktų laukti jos prašymo sugrįžti į darbą?

Ji augina 3 vaikučius: jauniausiai 2 m., kiti nuo 2 iki 14 metų amžiaus.“

Užduotis. Prašome pateikti teisinį situacijos vertinimą. Parenkite Klientui konsultaciją raštu, atsakykite į Kliento klausimus.

SPRENDIMAS

Lietuvos Respublikos Darbo kodekso (toliau – DK) 54-60 str. nuostatos aiškiai reglamentuoja atvejus, kai gali būti nutraukiamos darbo sutartys su darbuotojais:

pagal DK 54 str. darbo sutartis gali būti nutraukta šalių susitarimu;

pagal DK 55 str. darbo sutartis gali būti nutraukta darbuotojo iniciatyva be svarbių priežasčių;

pagal DK 56 str. darbo sutartis gali būti nutraukta darbuotojo iniciatyva dėl svarbių priežasčių;

pagal DK 57 str. darbo sutartis gali būti nutraukta darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės;

pagal DK 58 str. darbo sutartis gali būti nutraukta darbdavio iniciatyva dėl darbuotojo kaltės;

pagal DK 59 str. darbo sutartis gali būti nutraukta darbdavio valia;

pagal DK 60 str. darbo sutartis gali būti nutraukta nesant darbo sutarties šalių valios.

Pažymėtina, kad darbo kodekse yra įtvirtinti ir tam tikri apribojimai, siekiant apsaugoti atitinkamas pažeidžiamas darbuotojų grupes. Būtent DK 61 straipsnyje yra įtvirtinti darbo sutarties nutraukimo apribojimai. Šio straipsnio 3 dalis numato, kad su darbuotojais, auginančiais vaiką iki 3 metų, darbo sutartis negali būti nutraukta darbdavio iniciatyva, jeigu nėra darbuotojo

kaltės (DK 57 straipsnio 1 dalies 1–3 punktai). Su darbuotojais, esančiais nėštumo ir gimdymo, tėvystės ar vaiko priežiūros atostogose, darbo sutartis negali būti nutraukta darbdavio valia (DK 59 straipsnis).

Atsižvelgiant į tai, kad UAB RR (toliau – Klientas) darbuotoja, su kuria norima atsisveikinti yra vaiko priežiūros atostogose, auginanti 3 nepilnamečius vaikus, kurių vienas yra 2 metų amžiaus, šios darbuotojos darbo sutartis negalės būti nutraukta pagal DK 57, kuris numato darbo sutarties nutraukimą darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės, bei negalės būti nutraukta pagal DK 59 straipsnį, kuris įtvirtina galimybę darbdaviui nutraukti darbo sutartį darbdavio valia. Taip pat, darbo sutartis negalės būti nutraukta pagal DK 55 str. ir 56 str., kadangi iš Kliento pateiktos informacijos suprantame, kad darbuotoja nori tęsti vaiko priežiūros atostogas, o valios nutraukti darbo sutartį nėra išreiškusi. Pagal DK 58 ir 60 straipsnius irgi nebūtų pagrindo nutraukti darbo sutartį su darbuotoja.

Tačiau DK 54 str., numato, kad bet kuri darbo sutarties šalis gali pasiūlyti kitai darbo sutarties šaliai nutraukti darbo sutartį. Žinoma, reikėtų įvertinti pačią darbo sutartį sudarytą tarp Kliento ir darbuotojos, tam, kad nustatyti, ar nebuvo susitarta dėl papildomų, teisės aktams neprieštaraujančių sąlygų.

Preziumuojant, kad darbo sutartis neturi jokių papildomų sąlygų, Klientas turi teisę pateikti darbuotojai pasiūlymą nutraukti darbo sutartį jau dabar, nelaukdamas jos grįžimo į darbą. Šis pasiūlymas turi būti pateiktas raštu, o jame turi būti išdėstytos darbo sutarties nutraukimo sąlygos (nuo kada pasibaigia darbo santykiai, koks yra kompensacijos dydis, kokia nepanaudotų atostogų suteikimo tvarka, atsiskaitymo tvarka ir kita). Paminėtina, kad įstatymas nenumato minimalaus ar maksimalaus kompensacijos dydžio, tad Klientas gali savo nuožiūra spręsti, kokią kompensaciją siūlyti.

Klientas pateikdamas pasiūlymą, turėtų nustatyti protingą terminą, tačiau ne trumpesnę nei 5 darbo dienas, per kurį darbuotoja apsvarstytų pasiūlymą ir pateiktų savo atsakymą. Jeigu darbuotoja sutinka su pasiūlymu, ji sutikimą turėtų išreikšti raštu. Pažymėtina, kad apie sutikimą su pasiūlymu darbuotoja gali pranešti ir anksčiau, nelaukdama, kol sueis 5 darbo dienas. Jeigu darbuotoja per nustatytą terminą neatsako į pasiūlymą, laikytina, kad pasiūlymas nutraukti darbo sutartį atmestas.

Darbuotojai priėmus pasiūlymą, sudaromas susitarimas dėl darbo sutarties nutraukimo arba laikoma, kad darbuotojos raštu išreikštas sutikimas su pasiūlymu nutraukti darbo sutartį pabaigia darbo sutartį jame nurodytomis sąlygomis. Svarbu paminėti, kad darbdavys ne vėliau kaip paskutinę darbuotojos darbo dieną privalo įforminti darbo sutarties pasibaigimą bei atsiskaityti su darbuotoja.

Nutraukiant darbo sutartį šalių sutarimu yra svarbu, kad abi pusės priimtų šį sprendimą geranoriškai. Paminėtina, kad ir Lietuvos Aukščiausiojo teismo praktikoje yra įtvirtinta, kad darbo sutarties pabaiga šiuo pagrindu galima, kada darbo sutarties šalių susitarime dėl darbo sutarties nutraukimo yra išreikšta tikroji suderinta šalių valia. Šalių susitarimas nutraukti darbo sutartį – tai darbo sutarties šalims priimtinas sprendimas, priimamas įvertinus situaciją, galimus variantus ir padarinius. Esant ginčui teisme, tai, ar susitarime dėl darbo sutarties nutraukimo yra išreikšta tikroji suderinta šalių valia, nustatoma, atsižvelgiant į bylos duomenis apie atitinkamos šalies valios susiformavimą ir tam įtakos turėjusias aplinkybes, valios išraišką rašytiniame pasiūlyme nutraukti darbo sutartį, sutikimo su pasiūlymu nutraukti darbo sutartį išreiškimą, valios išraišką rašytiniame susitarime dėl darbo sutarties nutraukimo, DK 54 straipsnyje nustatytų procedūrų laikymąsi bei kitas reikšmingas bylos aplinkybes. (2019-10-29 Lietuvos Aukščiausiojo teismo nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-302-684/2019).

PRAKTINĖS SITUACIJOS TEISINĖ ANALIZĖ IŠ ADMINISTRACINĖS TEISĖS

Užduotį parengė Advokatų egzaminų komisijos narė, advokatė dr. Ingrida Krolienė

UŽDUOTIS

VMI atlikusi UAB „Statyba“ operatyvų patikrinimą, nustatė, jog bendrovės statomame objekte 2020 m. rugsėjo 18 d. 3 asmenys atlygintinai atliko darbo funkcijas. Todėl už ANK 95 straipsnio 1 dalyje numatytą administracinį nusižengimą, VMI 2020 m. lapkričio 19 d. surašė administracinio nusižengimo protokolą UAB „Statyba“ direktoriui ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. gruodžio 20 d. nutarimu jam buvo paskirta 500 Eur bauda. Taip pat, VMI surašė 2020 m. lapkričio 19 d. įstatymo pažeidimo protokolą Nr. 000204 už Lietuvos Respublikos Užimtumo įstatymo (toliau – Užimtumo įstatymas) 56 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintą pažeidimą, t. y. už tai, kad UAB „Statyba“ objekte 3 asmenys atlygintinai atliko darbo funkcijas. Nutarimu UAB „Statyba“ už šį pažeidimą paskirta 2 650 Eur bauda. UAB „Statyba“ direktorius mano, kad ekonominė sankcija bendrovei yra paskirta nepagrįstai, nes Užimtumo įstatymo 56 straipsnio 10 dalyje aiškiai įtvirtina, jog darbdaviui Užimtumo įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 3 punkte numatyta bauda gali būti skiriama tik tuo atveju, jeigu tas pats pažeidimas ne užtraukia administracinės atsakomybės. Šiuo atveju, UAB „Statyba“ vadovas mano, kad VMI nepagrįstai paskyrė baudą bendrovei, nes už tą patį pažeidimą (tas pačias nustatytas faktines aplinkybes) buvo patrauktas administracinė atsakomybė ir bendrovės vadovas, t. y. mano, kad du kartus už tą patį pažeidimą bausti negalima. Kita vertus, UAB „Statyba“ vadovas mano, kad bendrovei pritaikyta ekonominė sankcija yra ir aiškiai neproporcinga.

Užduotis. Teisiškai įvertinkite situaciją ir suteikite UAB „Statyba“ vadovui išsamią, motyvuotą teisinę konsultaciją dėl jo išsakytos nuomonės dėl dvigubo nubaudimo bei paskirtos bendrovei baudos proporcingumo.

SPRENDIMAS

Šioje situacijoje sprendžiamas klausimas ar paskyrus UAB „Statyba“ vadovui administracinę nuobaudą – 500 Eur baudą Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 95 straipsnio 1 dalies pagrindu ir UAB „Statyba“ paskyrus piniginę sankciją – 2 650 Eur baudą, Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo (toliau – Užimtumo įstatymas) 56 straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu nebuvo pažeistas *non bis in idem* principas, reiškiantis, kad asmuo negali būti baudžiamas antrą kartą už tą patį teisės pažeidimą. Taip pat, vertinama, ar bendrovei „Statyba“ paskirta ekonominė sankcija (bauda) yra proporcinga.

ANK 95 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad nelegalus darbas užtraukia darbdaviams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo 1 000 iki 5 000 Eur baudą. Užimtumo įstatymo (ginčo sprendimui aktualioje redakcijoje) 56 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad nelegaliu darbu laikomos fizinio asmens (darbuotojo) pavaldžiai kitam asmeniui (darbdaviui) ir jo naudai atlygintinai atliekamos darbo funkcijos, kai darbdavys nesudaro darbo sutarties raštu arba neprašė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinei įstaigai mažiausiai prieš vieną darbo dieną iki darbo pradžios apie darbuotojo priėmimą į darbą. Šio įstatymo 55 straipsnyje nurodyta institucija, nustačiusi, kad darbdavys padarė šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą, neatsižvelgdama į formalią nelegaliai dirbančio ir (ar) nelegalų darbą leidusio dirbti asmens veiklos išraišką, šio įstatymo nustatyta tvarka skiria baudą darbdaviui nuo 868 iki 2 896 eurų už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį, kaip tai numatyta Užimtumo įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 3 punkte. Šio straipsnio 4 dalies 3 punkte, 5 dalies 4 punkte ir 7 dalyje nurodyta bauda skiriama, jeigu padaryta veika neužtraukia atsakomybės fiziniam ar juridiniam asmeniui pagal ANK ar BK (Užimtumo įstatymo 56 straipsnio 10 dalis).

Atsakant į klausimą ar galėjo būti paskirta bauda bendrovei „Statyba“ jeigu bendrovės direktoriaus pareigas ėjęs asmuo buvo nubaustas už ANK 95 straipsnio 1 dalyje numatytą administracinį nusižengimą, reikalinga išsiaiškinti *non bis in idem principio* sampratą ir taikymo taisykles.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta, kad niekas negali būti baudžiamas už tą patį nusikaltimą antrą kartą. Beje, dvigubo baudimo draudimo principas nėra tik Lietuvos nacionalinės teisės konstitucinis principas. Draudimas bausti asmenį už tą patį teisės pažeidimą yra įtvirtintas *inter alia* ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje 7 protokolo 4 straipsnio 1 dalyje. Kaip ne kartą oficialios konstitucinės justicijos nuostatoje yra išaiškinęs Konstitucinis Teismas, *non bis in idem principas*, drausdamas antrą kartą bausti už tą patį teisės pažeidimą, nereiškia, kad už teisės pažeidimą asmeniui apskritai negali būti taikomos skirtingos teisinės atsakomybės rūšys. Šis principas, be kita ko, savaime nepažeigia galimybės asmeniui taikyti ne vieną, bet daugiau tos pačios rūšies (t. y. apibrėžiamų tos pačios teisės šakos normomis) sankcijų už tą patį pažeidimą, pavyzdžiui, pagrindinę ir papildomą bausmę arba pagrindinę ir papildomą administracinę nuobaudą, ar galimybės už tą pačią veiką bausti skirtingus asmenis (pvz. Konstitucinio Teismo 2009 m. birželio 8 d. nutarimas).

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo jurisprudencijoje, taip pat, yra išplėtotas aiškinimas, kad sprendžiant ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas *non bis in idem* principas, turi būti atsižvelgiama į šias aplinkybes: 1) ar asmuo buvo baudžiamas, t. y. ar jam paskirta sankcija yra kriminalinio (baudiamojo) pobūdžio; 2) ar asmuo buvo baudžiamas už tą patį teisės pažeidimą (pažeidimo tapatumas); 3) ar asmuo buvo baudžiamas pakartotinai; 4) ar pakartotinai baudžiamas tas pats asmuo (asmens tapatumas). Nurodyti kriterijai negali būti taikomi

formaliai: ar kiekvienu konkrečiu atveju nėra pažeidžiamas aptariamas principas, galima atsakyti tik įvertinus visas reikšmingas bylos aplinkybes (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. lapkričio 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2619/2011).

Todėl, atsižvelgiant į aptartą Konstitucinio teismo ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo jurisprudenciją, aiškinant *non bis in idem* principą, teigtina, kad bauda gali būti skiriama, jeigu padaryta veika neužtraukia atsakomybės pagal ANK ar BK ne bet kokiam, o tam pačiam fiziniam ar juridiniam asmeniui, kuriam svarstoma skirti baudą pagal Užimtumo įstatymo nuostatas.

Šiuo atveju, bendrovės direktoriaus pareigas einantis fizinis asmuo buvo nubaustas už ANK 95 straipsnio 1 dalyje numatytą administracinį nusižengimą, o juridiniam asmeniui buvo skirta bauda už Užimtumo įstatymo 56 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintą pažeidimą, t. y. neegzistuoja vienas iš būtinų požymių, sudarančių sąlygas konstatuoti *non bis in idem* principo pažeidimą – nenustatytas asmens tapatumas, todėl nelaikytina, kad pakartotinai baudžiamas tas pats asmuo.

Pasisakant dėl skirtos baudos proporcingumo, atkreiptinas dėmesys, kad Užimtumo įstatymo 56 straipsnio 4 dalies 3 punkte įtvirtinta, jog nustačius, kad darbdavys padarė šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytą pažeidimą, gali būti skiriama bauda darbdaviui nuo 868 iki 2 896 eurų už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį.

Šiuo atveju, buvo nustatyta, kad bendrovėje nelegaliai dirbo 3 asmenys, todėl už kiekvieną nelegaliai dirbantį asmenį baudos dydis yra 883,33 Eur, ir tai iš esmės sudaro tik minimalų Užimtumo įstatyme numatytą baudos dydį, todėl nėra pagrindo išvadai, kad paskirta bauda yra neproporcinga.

PROCESINIO DOKUMENTO PARENGIMAS IŠ CIVILINIO PROCESO TEISĖS

Užduotį parengė Advokatų egzaminų komisijos narys prof. habil. dr. Vytautas Nekrošius

UŽDUOTIS

Arūnas M. ir Marytė J. 2010 06 05 d. sudarė santuoką. Marytė 2012 01 01 įsteigė individualią įmonę „Grožis“, kuri užsiėmė papuošalų gamyba. 2013 m. įmonei buvo ypatingai sėkmingi – buvo sudaryta daug sutarčių dėl papuošalų pirkimo. Metų pabaigoje įmonės buhalteris konstatavo, kad praėję metai buvo pelningi ir įmonė gavo 60 000 eurų pelno. Tiesa, audito išvadoje buvo konstatuota, kad dalis įmonės skolininkų neatsiskaitė už parduotas prekes – bendra skolų vertė sudarė 10 000 eurų. Atsižvelgdama į tai, kad įmonės rezultatai yra puikūs bei įvertindama skolos ir pelno santykį, Marytė (kaip įmonės direktorė) nusprendė skolas nurašyti ir į teismą nesikreipti. Sužinojęs apie tai sutuoktinis Arūnas labai užpyko ir pasikonsultavęs su savo advokatu bei suradęs LR civilinio kodekso nuostatą, kad įmonės pajamos yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, kreipėsi į teismą dėl direktorės sprendimo nurašyti skolas, pripažinimo negaliojančiu bei skolų išieškojimo. Ieškinyje Arūnas M. taip pat nurodė, kad jisai padėdavo žmonai tvarkyti verslo reikalus – jos paprašytas atveždavo reikalingas medžiagas ar nuveždavo prekes pirkėjams. Tai leidžia daryti išvadą, kad verslu abu sutuoktiniai vertėsi kartu ir įmonė yra jų bendroji jungtinė nuosavybė. Todėl, sprendimai dėl skolų nurašymo galėjo būti priimti tik abiejų sutuoktinių sutikimu.

Užduotis. Surašykite atsiliepimą į ieškinį.

SPRENDIMAS

Vilniaus miesto apylinkės teismui

Teikiama per EPP

Ieškovas: Arūnas M.

Gyv. vietos adresas:

A/s nr.

Bankas:

Atsakovė: Marytė J.

Gyv. vietos adresas:

A/s nr.

Bankas:

Atsakovės atstovas: advokatas Vardenis Pavardenis

Adresas:

El. pašto adresas:

Atsiliepimas

Į 2021-05-06 (Vardas Pavardė) ieškinį

2021-09-20

Vilnius

Atsakovė Marytė J (toliau – Atsakovė) 2021-09-10 gavo Arūno M. (toliau – leškovas) ieškinį. Su pareikštu ieškiniu Atsakovė nesutinka ir teikia atsiliepiimą į ieškinį.

Atsiliepimo į ieškinį motyvai:

Individualios įmonės skolos nepripažįstamos pajamomis, todėl leškovas neturi teisės reikšti prašymo susijusio su įmonės skolomis. Pagal CK 3.88 straipsnio 1 dalies 4 punktą, bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe pripažįstamos įmonė ir iš jos veiklos ar kitokio verslo gaunamos pajamos, jeigu verslu abu sutuoktiniai pradėjo verstis po santuokos sudarymo. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad tokios prigimties pajamos yra bendras sutuoktinių turtas, kai turi būti gautos ar jau yra gautos; taigi, šios sutuoktinio pajamos bendrąja jungtine nuosavybe yra nuo to momento, kai jos išmokamos (gaunamos) (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2011 m. lapkričio 30 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje dėl proceso atnaujinimo pagal pareiškėjo V. Ž. skundą dėl antstolės veiksmų, bylos Nr. 3K-3-487/2011). Atsižvelgiant į Lietuvos Aukščiausiojo teismo praktiką, leškovas neturi reikalavimo teisių į bendrovės skolas, todėl negali šiuo atžvilgiu pareikšti ieškinio Atsakovės atžvilgiu.

leškovė yra individualios įmonės vadovė, todėl tik ji gali priimti sprendimą dėl skolų išieškojimo individualios įmonės naudai. Pagal Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymo 7 straipsnio 1 dalį individuali įmonė turi vienasmenį valdymo organą – individualios įmonės vadovą. Pagal Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymo 7 straipsnio 5 dalį – individualios įmonės vadovas vienvaldiškai veikia individualios įmonės vardu, jeigu individualios įmonės nuostatai nenustato kitaip, ir atsako už individualios įmonės veiklos organizavimą,

dokumentų ir kitos informacijos apie individualios įmonės turtą bei veiklą, saugojimą, metinių finansinių ataskaitų rinkinio sudarymą, jeigu individualios įmonės finansinių ataskaitų rinkinio sudarymas nustatytas individualios įmonės nuostatuose, individualios įmonės dokumentų ir duomenų pateikimą juridinių asmenų registru.

leškovas nėra nei įmonės savininkas nei vadovas, todėl neturi pagrindo daryti įtakos individualios įmonės priimamiems sprendimams. Pagal Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymo 6 straipsnio 1 dalį, Individualioje įmonėje yra vienas savininkas. Todėl, nepaisant to, kad įmonė yra laikoma sutuoktinių bendra jungtinė nuosavybė, individualios įmonės savininkas ir vadovas, vadovaujantis Individualių įmonių įstatymu yra Marytė ir tik ji gali priimti sprendimus dėl įmonės kasdienių valdymo klausimų.

LAT 2007-06-04 nutartyje (bylos Nr. 3K-7-192/2007) konstatavo, kad kai individuali įmonė įsteigta santuokos metu, ji iš esmės yra šeimos verslas: verslui yra naudojamas bendras sutuoktinių turtas, jų fizinis ir intelektualinis darbas, o iš jos veiklos gaunamos pajamos naudojamos visos šeimos poreikiams tenkinti, todėl individuali įmonė, nors registruota vieno iš sutuoktinių vardu, pagal CK 3.88 straipsnio 1 dalies 4 punktą pripažįstama bendrąja jungtine nuosavybe. Dėl to ir iš individualios įmonės, įsteigtos santuokos metu, veiklos atsiradusios prievolės turi būti laikomos bendromis sutuoktinių prievolėmis ir jos turi būti tenkinamos iš sutuoktinių bendro turto (CK 3.109 straipsnis). Toks šių prievolių teisinis kvalifikavimas leidžia apsaugoti individualios įmonės kreditorių interesus, drausmina bendraturčius sutuoktinius: turtą jie turi valdyti protingai, o prievolės vykdyti sąžiningai. Tik įrodžius, kad verslu vertėsi išimtinai vienas sutuoktinis be kito sutuoktinio žinios ar prieš jo valią ir verslo duodama nauda nebuvo panaudota šeimos interesais, būtų galima daryti priešingą išvadą.

Kitoje 2021-03-21 LAT nutartyje (civ.b. Nr. e3K-3-46-823/2021) teismas konstatavo, kad Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad subsidiariai atsakingas už individualios įmonės prievolės yra tas sutuoktinis, kuris yra įmonės savininkas. Individualios įmonės turto teisinis režimas ir iš jos veiklos gautų pajamų panaudojimas šeimos interesais negali būti pagrindas atsirasti sutuoktinio prievolei atsakyti už kito sutuoktinio individualios įmonės prievolės, tokia sutuoktinio prievolė negali būti siejama tik su faktu, kad individualios įmonės turtas priklauso bendrosios jungtinės nuosavybės teise. Individualios įmonės savininko sutuoktinio prievolė subsidiariai kartu su kitu sutuoktiniu, kuris yra individualios įmonės savininkas, atsakyti už šios įmonės prievolės, kai joms įvykdyti neužtenka įmonės turto, gali atsirasti tuo atveju, kai individuali įmonė yra šeimos verslas, t. y. verslui naudojamas ne tik bendras sutuoktinių turtas, bet ir jų abiejų fizinis bei intelektualinis darbas, abu sutuoktiniai aktyviai dalyvauja įmonės veikloje. Tokiu atveju, sutuoktinių veikla kvalifikuotina kaip jungtinė veikla, kurios tikslas yra bendromis lėšomis ir darbu vykdyti individualios įmonės verslą. Individualios įmonės buvimo

šeimos verslu faktas nėra preziumuojamas, šį faktą turi įrodyti individualios įmonės kreditorius, siekiantis gauti savo reikalavimo patenkinimą iš įmonės savininko sutuoktinio turto (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-400/2012). Taigi, individualios įmonės bankroto byloje iš įmonės savininko sutuoktiniui tenkančios bendrosios jungtinės nuosavybės turto dalies gali būti išieškoma tik tuo atveju, jei įrodoma, kad savininko sutuoktinis subsidiariai kartu su kitu sutuoktiniu yra atsakingas už šios įmonės prievoles.

Tai, kad ieškovas retkarčiais padėdavo savo žmonai pristatyti vienokias ar kitokias prekes, nedaro jo nei įmonės valdymo organu, nei kreditoriumi. Juo labiau tai jokių būdu nereiškia, kad abu sutuoktiniai aktyviai dalyvavo įmonės veikloje. Kadangi, jo turtinė padėtis nuo įmonės direktorės sprendimų, taip pat, niekaip nepriklauso, jis ne tik neatitinka CPK 5 straipsnio reikalavimų ir neturėjo teisės pareikšti šio ieškinio teisme, bet, taip pat, neatitinka trečiojo asmens nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų kriterijų. Atsižvelgiant į nurodytus argumentus, procesas turėtų būti nutrauktas kaip nenagrinėtinas teisme.

Kiti klausimai:

Byla bus vedama per advokatą Vardenį Pavardenį, kontoros pavadinimas, adresas.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Civilinio proceso kodekso 378 straipsnį šeimos bylose teismas neturi teisės priimti sprendimo už akių, Atsakovas nuomonės dėl šio klausimo nereiškia.

Atsakovas svarstyty galimybę ginčą spręsti taikiai – ginčą spręsti teisminės mediacijos būdu ir sudaryti taikos sutartį.

PRIEDAI

Advokato atstovavimo sutartis.

Advokatas Vardenis Pavardenis

Pateiktas realus egzamino užduoties sprendimas, įvertintas 10 balų. Sprendimą parengė advokatė Rūta Tikuišytė.

PROCESINIO DOKUMENTO PARENGIMAS IŠ BAUDŽIAMOJO PROCESO TEISĖS

Užduotį parengė Advokatų egzaminų komisijos narys,
advokatas prof. dr. Rumualdas Drakšas

UŽDUOTIS

UAB A 2021 m. gegužės 17 d. kreipėsi į Vilniaus apygardos prokuratūrą prašydama pradėti ikiteisminį tyrimą buvusio savo direktoriaus S. atžvilgiu. Prašyme buvo nurodyta, kad S. atleidus iš pareigų 2021 m. balandžio 30 d. ir atlikus bendrovėje auditą, paaiškėjo, kad S. 2021 m. balandžio 15 d. iš UAB A kasos pasiėmė 20000 eurų ir nepateikė į bendrovės buhalteriją jokių šių operaciją pateisinančių dokumentų. Tuo remdamasi, UAB A savo pareiškime manė, kad šiuos pinigus S. pasisavino. 2021 m. gegužės 18 d. Vilniaus apygardos prokuratūra persiuntė gautą prašymą Vilniaus apskrities VPK Kriminalinės policijos ekonominių nusikaltimų tyrimo valdybai nurodydama patikrinti faktus ir priimti sprendimą dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo. 2021 m. gegužės 19 d., t. y. tą pačią dieną, kai gavo iš Vilniaus apygardos prokuratūros UAB A prašymą pradėti ikiteisminį tyrimą, tyrėjas B. priėmė nutarimą ikiteisminio tyrimo ne pradėti, motyvuodamas tuo, kad baudžiamoji atsakomybė yra *ultima ratio* priemonė ir UAB A gali savo pažeistas teises ginti civiline tvarka.

Užduotis. Įvertinkite teisės požiūriu situaciją ir, atstovaudamas UAB A, surašykite procesinį dokumentą, kuriuo būtų geriausiai ginamos UAB A teisės baudžiamajame procese.

SPRENDIMAS

VILNIAUS APYGARDOS PROKURATŪRAI

Pareiškėjo:

UAB A

Juridinio asmens kodas

Buveinės adresas

Atstovas: Advokatas Vardenis Pavardenis

Elektroninio pašto adresas

SKUNDAS

Dėl atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą

Vilnius 2021 05 20

UAB A (toliau Pareiškėjas) 2021 m. gegužės 17 d. kreipėsi į Vilniaus apygardos prokuratūrą su prašymu pradėti ikiteisminį tyrimą buvusio UAB A direktoriaus S. atžvilgiu. Prašyme buvo nurodyta, jog 2021 m. balandžio 30 d. atleidus S. iš direktoriaus pareigų ir atlikus bendrovėje auditą, paaiškėjo, kad S. 2021 m. balandžio 15 d. iš UAB A kasos pasiėmė 20000 eurų ir nepateikė į bendrovės buhalteriją jokių šių operacijų pateisinančių dokumentų. Pareiškėjo manymu, šias lėšas buvęs bendrovės direktorius S. pasisavino.

2021 m. gegužės 18 d. Vilniaus apygardos prokuratūra persiuntė gautą prašymą Vilniaus apskrities VPK Kriminalinės policijos ekonominių nusikaltimų tyrimo valdybai nurodydama patikrinti faktus ir priimti sprendimą dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo. 2021 m. gegužės 19 d. tyrėjas B. priėmė nutarimą ikiteisminio tyrimo nepradėti, motyvuodamas tuo, kad baudžiamoji atsakomybė yra *ultima ratio* priemonė ir UAB A gali savo pažeistas teises ginti civiline tvarka.

Pareiškėjas nesutinka su Vilniaus apskrities VPK Kriminalinės policijos ekonominių nusikaltimų valdybos tyrėjo B. nutarimu atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą ir mano, kad jis yra neteisėtas ir nepagrįstas ir, nepraleisdamas nustatyto apskundimo termino, teikia šį skundą.

Pagal LR BPK 168 str. 1 d. prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, gavęs skundą, pareiškimą ar pranešimą, o reikiamais atvejais ir jų patikslinimą, atsisako pradėti ikiteisminį tyrimą tik tuo atveju, kai: 1) nurodyti duomenys apie nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi, ar 2) yra aiškios BPK 3 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės.

Jokių LR BPK numatytų aplinkybių, leidžiančių atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, tyrėjas nenustatė. Tyrėjas net nekėlė klausimo dėl nurodytų duomenų apie nusikalstamą veiką teisingumo ir neatliko jokių duomenis apie nusikalstamą veiką patikslinančių veiksmų.

Kartu su pareiškimu buvo pateikti aiškūs ir nenuginčyti duomenys, kad nusikalstama veika – UAB A priklausančio turto pasisavinimas, buvo padaryta, t. y. buvęs bendrovės direktorius S., pasisavino jo žinioje buvusį bendrovės turtą – 20000 eurų.

Tyrėjo nutarime pateiktas argumentas, kad baudžiamoji atsakomybė yra *ultima ratio* priemonė, neturi tapti nusikalstamas veikas padariusiems asmenims galimybe išvengti baudžiamosios atsakomybės. Šioje vietoje paminėtinas svarbus baudžiamojoje teisėje – atsakomybės neišvengiamumo principas. Pareiškėjo nuomone, buvęs bendrovės direktorius S. padarė sunkų

nusikaltimą, o tyrėjas, ignoruodamas šį faktą, paneigia atsakomybės neišvengiamumo principą ir suteikia buvusiam UAB A. direktoriui S. galimybę išvengti baudžiamosios atsakomybės, nepaisant padaryto sunkaus nusikaltimo. Tokia praktika neturėtų būti toleruotina.

Pabrėžtina, kad pareiškėjas jokių teisės aktų nėra įpareigotas savo pažeistas teises ginti būtent civilinės teisės pagalba, o civilinis ieškinys gali būti pareiškiamas ir baudžiamajame procese.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei į tai, jog nėra nustatyta jokių BPK 168 str. numatytų aplinkybių, prašome panaikinti Vilniaus apskrities VPK Kriminalinės policijos ekonominių nusikaltimų tyrimo valdybos tyrėjo B. nutarimą dėl atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą kaip neteisėtą ir nepagrįstą.

Pareiškėjo atstovas

Advokatas Vardenis Pavardenis

PROCESINIO DOKUMENTO PARENGIMAS IŠ DARBO TEISĖS

Užduotį parengė Advokatų egzaminų komisijos narė, advokatė dr. Dalia Foigt-Norvaišienė

UŽDUOTIS

2016-09-09. Z.Z. ir UAB BB sudarė darbo sutartį, kuria Z.Z. buvo įdarbintas šaltkalvio-mechaniko pareigoms eiti. Darbo vieta buvo Vilniuje. Z.Z. ir UAB BB suligo dėl 800 Eur darbo užmokesčio per mėnesį. Z.Z. pagrindinė funkcija buvo atlikti Darbdavio technikos šlifavimo, gręžimo, valymo, permontavimo dažymui darbus bei kitaip rūpintis technika. Į tiesiogines Z.Z. pareigas nepateko specialios transporto technikos vairavimas, jos perstatymas, dėl ko Z.Z. neturėjo tam reikalingos C kategorijos vairuotojo pažymėjimo.

2020-12-19 (šeštadienį) tiesioginis Z.Z. viršininkas gamybos direktorius C.C. nurodė, kad Z.Z. turi vykti atlikti darbo funkcijų į Klaipėdos uostą, kadangi UAB BB priklausančią transporto techniką reikės pervaryti iš aikštelės esančios už uosto ribų, į uosto teritoriją, konteinerių terminalą. Į komandiruotą tiesioginis viršininkas C.C. nevyko. Kartu su Z.Z. vyko logistikos vadovas E.E.

Z.Z. sakė E.E., kad jis neturi teisės perstatyti ir vairuoti specialiąją transporto techniką, tačiau E.E. nepaisydamas šio fakto atsakė, jog: „uoste niekas nematys, netikrins“ ir nurodė Z.Z. vykti į uostą ir perstatyti transporto techniką.

2020-12-19 oro sąlygos vairuoti buvo netinkamos. Pūtė stiprus vėjas, buvo slidu, krito sniegas, transporto technikos langai buvo apšalę. Z.Z. buvo paskirta perstatyti penkias transporto priemones. Pirmąją Z.Z. perstatė sėkmingai, tačiau, vairuodamas antrąją, transporto priemonės galu nežymiai kliudė kitos tokio tipo transporto priemonės galinę dalį. Vienai transporto priemonei buvo įbrėžti dažai, kitai – nežymiai įrėžtas tentas, įlenktas posparnis. Autoįvykis buvo pastebėtas iš karto (2020-12-19). Z.Z. girdint, logistikos vadovas C.C. paskambino UAB BB generaliniam direktoriui ir pranešė apie įvykį bei nurodė, kad apgadintą transporto techniką reikia taisyti nedelsiant, nuvežti į autoservisą.

2020-12-21 (pirmadienį) Z.Z. grįžo į darbovietę, paprašytas papasakojo tiesioginiam viršininkui C.C., kas įvyko. 2021-01-25, praėjus daugiau nei vienam mėnesiui po įvykio, Z.Z. buvo įteiktas rašytinis reikalavimas paaiškinti dėl įvykio Klaipėdoje. Tą pačią dieną Z.Z. pateikė pasiūlymą, nurodydamas įvykio aplinkybes ir padarinius.

2021-01-26 UAB BB generalinis direktorius įteikė Z.Z. įsakymą dėl žalos išskaitymo už apgadintą transporto techniką. Žala įvertinta 450 EUR. Įsakymu nurodyta išskaityti 450 EUR iš

Z.Z. darbo užmokesčio. 2021-01-26 UAB BB generalinis direktorius įteikė Z.Z. įsakymą dėl atleidimo iš darbo pagal Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) 58 str. 2 d. 1 p., t. y. už šiurkštų darbo pareigų pažeidimą.

Z.Z. nesutikdamas su įsakymais kreipėsi į Jus.

Užduotis. Įvertinkite situaciją ir parenkite procesinį dokumentą kompetentingai institucijai su maksimaliais reikalavimais.

SPRENDIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS VILNIAUS TERITORINIO SKYRIAUS DARBO GINČŲ KOMISIJAI

Aguonų g. 4, Vilnius

2021 m. vasario 15 d.

Vilnius

leškovas:

ZZ

Asmens kodas: _____

Adresas: _____ Vilnius

leškovo atstovas:

Advokatas Vardenis Pavardenis

_____

Atsakovas:

UAB BB

Įmonės kodas: _____

Adresas: _____ Vilnius

PRAŠYMAS DĖL ĮSAKYMO DĖL ATLEIDIMO IŠ DARBO PANAIKINIMO

1. FAKTINĖS APLINKYBĖS

1.1. 2016-09-09 ieškovas ZZ (toliau – **ieškovas**) ir atsakovas UAB BB (toliau – Atsakovas, Bendrovė) sudarė darbo sutartį Nr. 128 (toliau – **Darbo sutartis**), Priedas Nr. 0, kuria ieškovas buvo įdarbintas šaltkalvio-mechaniko pareigoms eiti.

1.2. Z.Z. pagrindinė funkcija buvo atlikti Darbdavio technikos šlifavimo, gręžimo, valymo, permontavimo dažymui darbus, bei kitaip rūpintis technika. Į tiesiogines Z.Z. pareigas nepateko specialios transporto technikos vairavimas, jos perstatymas.

1.3. 2020-12-19 (šeštadienį) tiesioginis Z.Z. viršininkas gamybos direktorius C.C. nurodė, kad Z.Z. turi vykti atlikti darbo funkcijų į Klaipėdos uostą, kadangi UAB BB priklausančią transporto techniką reikės pervaryti iš aikštelės esančios už uosto ribų, į uosto teritoriją, konteinerių terminalą. Į komandiruotę tiesioginis viršininkas C.C. nevyko. Kartu su Z.Z. vyko logistikos vadovas E.E. Z.Z. sakė E.E., kad jis neturi teisės perstatyti ir vairuoti specialiąją transporto techniką, tačiau E.E. nepaisydamas šio fakto atsakė, jog: „uoste niekas nematys, netikrins“ ir nurodė Z.Z. vykti į uostą ir perstatyti transporto techniką.

1.4. 2020-12-19 oro sąlygos vairuoti buvo netinkamos. Pūtė stiprus vėjas, buvo slidu, krito sniegas, transporto technikos langai buvo apšalę. Z.Z. buvo paskirta perstatyti penkias transporto priemones. Pirmąją Z.Z. perstatė sėkmingai, tačiau, vairuodamas antrąją, transporto priemonės galu nežymiai kliudė kitos tokio tipo transporto priemonės galinę dalį. Vienai transporto priemonei buvo įbrėžti dažai, kitai – nežymiai įrėžtas tentas, įlenktas posparnis. Autoįvykis buvo pastebėtas iš karto (2020-12-19). Z.Z. girdint, logistikos vadovas C.C. paskambino UAB BB generaliniam direktoriui ir pranešė apie įvykį bei nurodė, kad apgadintą transporto techniką reikia taisyti nedelsiant, nuvežti į autoservisą.

1.5. 2020-12-21 (pirmadienį) Z.Z. grįžo į darbovietę, paprašytas papasakojo tiesioginiam viršininkui C.C., kas įvyko. 2021-01-25, praėjus daugiau nei vienam mėnesiui po įvykio, Z.Z. buvo įteiktas rašytinis reikalavimas paaiškinti dėl įvykio Klaipėdoje. Tą pačią dieną Z.Z. pateikė pasiūlymą, nurodydamas įvykio aplinkybes ir padarinius.

1.6. 2021-01-26 UAB BB generalinis direktorius įteikė Z.Z. įsakymą dėl žalos išskaitymo už apgadintą transporto techniką. Žala įvertinta 450 EUR. Įsakymu nurodyta išskaityti 450 EUR iš Z.Z. darbo užmokesčio. 2021-01-26 UAB BB generalinis direktorius įteikė Z.Z. įsakymą dėl atleidimo iš darbo pagal Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) 58 str. 2 d. 1 p., t. y. už šiurkštų darbo pareigų pažeidimą.

2. PRAŠYMO TURINYS IR MOTYVAI

2.1. Pabrėžtina, kad leškovas su Įsakymu dėl atleidimo iš darbo, bei jame nurodytu, neva, leškovo padarytu šiurkščiu darbo pareigų pažeidimu nesutinka. Žemiau šiame prašyme išdėstyti argumentai bei pateikti įrodymai vienareikšmiškai patvirtina, kad leškovo atleidimas iš darbo yra nepagrįstas, todėl Įsakymas dėl atleidimo iš darbo privalo būti panaikintas.

Įvykio metu leškovas atliko jo tiesioginėms pareigoms nepriskirtus veiksmus, veikė tiesioginio vadovo liepimu ir Bendrovės interesais, todėl nepažeidė darbo pareigų.

2.2. Pagal DK 21 str. 1 d. darbuotojas įsipareigoja atlygintinai atlikti darbo funkciją pagal darbo sutartį su darbdaviu.

2.3. Pagal DK 34 str. 2 d. darbo funkcija apibrėžiama darbo sutartyje, pareiginiuose nuostatuose ar darbo (veiklos) apraše.

2.4. DK 58 str. 1 d. numatyta, kad Darbdavys turi teisę nutraukti darbo sutartį be įspėjimo ir nemokėti išėtinės išmokos, jeigu darbuotojas dėl savo kalto veikimo ar neveikimo padaro pareigų, kurias nustato darbo teisės normos ar darbo sutartis, pažeidimą.

2.5. Pažymėtina, jog Įsakyme Atsakovas nurodo, kad atleidimo pagrindas yra leškovo paaiškinimas dėl Įvykio, kitų Įsakyme paminėtų darbuotojų paaiškinimai bei įsakymas dėl žalos išskaitymo. Tai liudija, jog darbdavys atleido leškovą išimtinai dėl Įvykio Klaipėdos uoste. Atsakovas ne tik nesiremia jokių lokaliniu ar kitu teisės aktu, apibrėžiančiu leškovo darbo funkcijas, bet ir nenurodo, kokias savo darbo pareigas, neva, pažeidė leškovas.

2.6. Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta aukščiau, darytina pagrįsta išvada, kad sukeldamas autųvykj leškovas nepažeidė jokių savo darbo pareigų, todėl Įsakymas dėl leškovo atleidimo iš darbo pažeidžia darbo teisės normas ir yra naikintinas.

Atsakovas konstatavo šiurkštų darbo pareigų pažeidimą, nesilaikydamas Darbo kodekse įtvirtintos pareigos įvertinti Įvykio aplinkybes.

2.7. DK 58 str. 3 d. 1-6 p. yra įtvirtinti preziumotini šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo pagrindai.

2.8. DK 58 str. 3 d. 7 p. nurodyta, kad šiurkščiu darbo pareigų pažeidimu gali būti laikomi kiti pažeidimai, kuriais šiurkščiai pažeidžiamos darbuotojo darbo pareigos.

2.9. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, darbuotojo pareigų pažeidimas kvalifikuotinas kaip šiurkštus, jei dėl tokio pažeidimo darbdavio interesai iš esmės pažeidžiami ir jis pagrįstai praranda pasitikėjimą darbuotoju, t. y. jo sugebėjimu ateityje tinkamai atlikti pavestas darbo funkcijas².

---

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2007 m. gruodžio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-565/2007

2.10. Sprendžiant klausimą, ar darbo drausmės pažeidimas priskirtinas prie šiurkščių, būtina analizuoti darbo drausmės pažeidimo objektyviusius ir subjektyviusius požymius – darbuotojo neteisėto elgesio pobūdį, dėl šio pažeidimo atsiradusius nuostolius bei kitokius neigiamus padarinius, darbuotojo kaltę ir jos formas, kitų asmenų veiksmų įtaką šiam pažeidimui bei kitas svarbias aplinkybes³.

2.11. Pažymėtina, kad aukščiau minėtos įvykio aplinkybės, įskaitant, bet neapsiribojant vairavimui netinkamas sąlygas, neturėjimą teisės ir įgūdžių vairuoti techniką, pagrindžia, kad leškovas nesiekė netyčiais veiksmais sugadinti Atsakovui priklausantį turtą, o tuo metu veikė vadovaujančias pareigas užimančių darbuotojų liepimu, Bendrovės interesais.

2.12. Aukščiau išdėstytos faktinės aplinkybės patvirtina, kad leškovo veiksmai neatitinka nė vieno iš Darbo kodekse įtvirtintų preziumuotinių šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo atvejų, o Atsakovo įsakyme nėra jokių nuorodų į lokalius Bendrovės teisės aktus, kuriuose būtų nurodyta, kokie atvejai Bendrovėje laikomi šiurkščiu darbo pareigų pažeidimu.

2.13. Paminėtina, kad neatlikus objektyvaus leškovo veiksmų vertinimo, įvykis pats savaime jokiais būdais negali būti prilygintas šiurkščiam darbo pareigų pažeidimui. Dėl šios priežasties galioja atvirkštinė darbuotojo nekaltumo prezumpcija, dėl ko darbuotojo atleidime iš darbo turėtų būti nurodomi nuodugniu pažeidimo vertinimu paremti argumentai, kuriais darbdavys grindžia, neva, šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo buvimą.

2.14. Remiantis Darbo kodekso 58 str. 5 d. sprendimą nutraukti darbo sutartį dėl darbuotojo padaryto pažeidimo darbdavys turi priimti įvertinęs: (i) pažeidimo ar pažeidimų sunkumą ir padarinius, (ii) padarymo aplinkybes, darbuotojo kaltę, (iii) priežastinį ryšį tarp darbuotojo veikos ir atsiradusių padarinių, (iv) darbuotojo elgesį ir darbo rezultatus iki pažeidimo ar pažeidimų padarymo. Atleidimas iš darbo turi būti proporcinga pažeidimui ar jų visumai priemone.

2.15. Kasacinio teismo praktikoje, taip pat, yra konstatuota, kad kai už šiurkštų darbo pareigų pažeidimą atleistas iš darbo darbuotojas ginčija darbo sutarties nutraukimo teisėtumą teismine tvarka, darbdavys (atsakovas) turi įrodyti, kad nusižengimas kvalifikuotinas kaip šiurkštus⁴. Taigi, įrodinėjimo naštos paskirstymo taisyklė atleidimo iš darbo byloje lemia darbdavio pareigą įrodyti, kad pagrindas atleisti darbuotoją iš darbo buvo⁵.

2.16. Atkreiptinas dėmesys, jog įsakyme dėl atleidimo iš darbo nebuvo vertinamos nė viena iš DK 58 str. 5 d. nurodytų aplinkybių. Atsakovas nepateikia jokių įrodymų, kurie pagrįstų neva

---

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2011 m. balandžio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-172/2011

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. gruodžio 12 d. nutartį civilinėje byloje Nr.3K-3-565/2007

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2017 m. kovo 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-140-415/2017

esančio pažeidimo sunkumą. Atsakovas nepateikia objektyvaus vertinimo ir argumentų, kuriais remdamasis daro išvadą, jog įvykis gali būti prilyginamas šiurkščiu darbo pareigų pažeidimu.

2.17. Priešingai, Įsakyme Atsakovas kaip pagrindą atleisti leškovą nurodo 2021-01-26 Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymą dėl žalos išskaitymo, kuriame nurodyta, kad Atsakovo patirta turtinė žala įvertinta palyginti mažareikšme suma, t. y. 450 EUR, kurios didžioji dalis buvo išskaityta iš leškovo darbo užmokesčio. Atsakovas prieštarauja pats sau, ne tik nenurodydamas leškovo veiksmais sukeltų padarinių sunkumo, bet pateikdamas įrodymą, pagal kurį Atsakovui neatlygintos žalos dydis yra lygus tik 130 EUR

2.18. Be to, pagal Lietuvos Respublikos Aukščiausiojo Teismo praktiką tam, kad nusižengimą, kuriuo pažeidžiamos darbo pareigos, būtų galima kvalifikuoti kaip šiurkštų, nebūtina nustatyti, ar darbdavys patyrė realios turtinės žalos⁶. Taigi, pažeidimo šiurkštumas negali būti siejamas išimtinai su turtinių padarinių atsiradimu. Jokių kitų objektyvių vertinimų Atsakovas neatliko.

2.19. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, spręstina, kad atleidimas iš darbo yra neproporcinga priemonė įvykio aplinkybėms, padariniams bei neužtikrina teisinės pusiausvyros tarp leškovo bei Atsakovo, kaip darbuotojo ir darbdavio padėties.

2.20. Taigi, darytina išvada, kad leškovas tiesioginio vadovo liepimu atliko veiksmus, nepatenkančius į leškovo darbo pareigas, todėl nebuvo pagrindo nustatyti leškovo darbo pareigų pažeidimą, tuo labiau – šiurkštų darbo pareigų pažeidimą. Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta aukščiau, konstatuotina, kad leškovas nepadarė šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo ir buvo nepagrįstai atleistas iš darbo.

Dėl žalos išskaitymo

2.21. Pagal DK 151 str. kiekviena darbo sutarties šalis privalo atlyginti savo darbo pareigų pažeidimu dėl jos kaltės kitai sutarties šaliai padarytą turtinę, taip pat, neturtinę žalą.

2.22. Įvertinus aukščiau nurodytus argumentus teigtina, kad Atsakovas patyrė turtinės žalos tuo metu, kai leškovas veikė Bendrovės vadovaujančias pareigas užimančių darbuotojų liepimu, Bendrovės interesais, atliko veiksmus, nepriskirtus leškovo pareigoms, todėl nepadarė darbo pareigų pažeidimo.

2.23. Nors leškovas neprieštarauja, kad sukėlė įvykį, tačiau jis veikė ne pagal leškovo pareigybės aprašymą, dėl ko išskaitymas iš jo darbo užmokesčio atliktas neteisėtai, dėl ko Bendrovės

---

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2008 m. vasario 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-125/2008

generalinio direktoriaus įsakymas dėl žalos išskaitymo turi būti panaikintas ir iš leškovui priklausančio sausio mėn. darbo užmokesčio išskaityta pinigų suma gražinta leškovui.

Atsakovas pažeidė darbo sutarties nutraukimo dėl darbo pareigų pažeidimo tvarką

2.24. DK 58 str. 6 d. numatyta, kad sprendimą nutraukti darbo sutartį dėl darbuotojo padaryto pažeidimo darbdavys turi priimti ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo pažeidimo paaiškėjimo ir ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo jo padarymo dienos.

2.25. Pažymėtina, kad įvykio data – 2020-12-19, o Atsakovo įsakymas dėl atleidimo iš darbo DK 8 str. 2 d. 1 p. pagrindu įteiktas 2021-01-26, taigi praėjus daugiau nei vienam mėnesiui po įvykio paaiškėjimo dienos.

2.26. Vadovaujantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika, vieno mėnesio terminas yra garantija darbuotojui, jog drausminė nuobauda [darbo pareigų pažeidimas] jam gali būti taikoma tik per šį terminą nuo darbo drausmės [darbo pareigų] pažeidimo paaiškėjimo momento⁷.

2.27. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Atsakovas praleido DK 58 str. 6 d. numatytą procesinį terminą, dėl ko neturėjo teisės įteikti leškovui įsakymą dėl atleidimo iš darbo. Dėl šios priežasties laikytina, kad įsakymas dėl atleidimo iš darbo yra neteisėtas ir privalo būti panaikintas.

Dėl leškovo patirtos neturtinės žalos atlyginimo

2.28. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad neteisėto atleidimo atveju neturtinė žala atlyginama tais atvejais, kai atleidimo aplinkybės ir darbuotojo atleidimo pagrindas yra tokie, kurie pateisintų neturtinės žalos atlyginimą, nes kitomis darbuotojų teisių gynybos priemonėmis, tokiomis kaip turtinės žalos atlyginimas (kompensacija), pripažinimas atleidimo iš darbo neteisėtu ar grąžinimas į darbą, darbuotojui padaryta skriauda nėra teisingai atlyginama⁸.

2.29. Pabrėžtina, atleidimo iš darbo pagrindas, t. y. dėl šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo, labai apsunkina įsidarbinimo galimybes, kenkia asmeninei leškovo reputacijai.

2.30. Paminėtina, kad dėl Atsakovo veiksmų leškovas yra priverstas kęsti šias emocines kančias bei pažeminimą. leškovo patirta neturtinė žala dėl neteisėto atleidimo iš darbo šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo pagrindu vertintina 1000 Eur ir turi būti priteista iš Atsakovo.

---

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2016 m. kovo 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-137-701/2016

⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2015 m. gegužės 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-321-915/2015

3. PROCESINIAI PAREIŠKIMAI

3.1. Dokumentų išreikalavimas. Teisingam ir tiksliam aplinkybių nustatymui ir įvertinimui leškovas prašo išreikalauti žemiau nurodytus dokumentus iš Atsakovo:

3.1.1. Bendrovės vidaus darbo tvarkos taisyklės, kurios pagrindžia, jog leškovo veiksmai nėra laikomi šiurkščiu darbo pareigų pažeidimu pagal lokaliname Bendrovės akte įtvirtintą preziumotinių šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo atvejų sąrašą;

3.1.2. leškovo pareiginius nuostatus, kurie yra būtini tikslioms leškovo darbo funkcijoms nustatyti;

3.1.3. Paslaugų pirkimo-pardavimo kvitą, už technikos remonto darbus, kuris patvirtina, kada buvo atlikti Transporto technikos taisymo darbai bei koks Atsakovo patirtos turtinės žalos dydis;

3.2. Atstovavimas. Atsakovas šią bylą ves per įgaliotą asmenį – advokatą Vardenį Pavardenį.
_____.

3.3. Šalių procesinis bendradarbiavimas. leškovas prašo visus su byla susijusius dokumentus bei informaciją teikti leškovo atstovui adresu Advokato Vardenio Pavardenio kontora _____, tel.: _____; faks.: _____; el. paštu: _____.

4. PRAŠYMO DALYKAS

4.1. Vadovaudamiesi tuo, kas išdėstyta bei DK 58 str. ir kt., gerbiamos Darbo ginčų komisijos prašome:

4.1.1. Tenkinti šį leškovo prašymą ir įpareigoti Atsakovą panaikinti jo generalinio direktoriaus 2021-01-26 įsakymą dėl atleidimo iš darbo; pripažinti leškovo atleidimą iš darbo neteisėtu; negražinti leškovo į pirmesnę darbą; priteisti leškovui jo vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką nuo atleidimo iš darbo dienos iki sprendimo įvykdymo dienos; priteisti kompensaciją, kurios dydis lygus vienam leškovo darbo užmokesčiui už kiekvienus dvejus darbo santykių trukmės metus;

4.1.2. Įpareigoti Atsakovą panaikinti jo generalinio direktoriaus 2021-01-26 įsakymą dėl žalos išskaitymo bei gražinti leškovui išskaitytą jam priklausančio darbo užmokesčio dalį, lygią 320 EUR;

4.1.3. Įpareigoti Atsakovą atlyginti leškovo patirtą neturtinę žalą, lygią 1000 EUR;

4.1.4. Įpareigoti Atsakovą pateikti šio prašymo 3.1 dalyje nurodytus dokumentus:

Vidaus darbo tvarkos taisyklės;

leškovo pareiginius nuostatus;

Paslaugų pirkimo – pardavimo kvitą, už technikos remonto darbus;

Pažymą apie Atsakovo vidutinį darbo užmokestį.

PRIEDAI:

leškovo Darbo sutartis;

leškovo paaiškinimas dėl įvykio Klaipėdoje (originalaus dokumento kopija), 1 lapas;

2021-01-26 Atsakovo generalinio direktoriaus įsakymas dėl žalos išskaitymo (originalaus dokumento kopija), 1 lapas;

2021-01-26 Atsakovo generalinio direktoriaus įsakymas dėl atleidimo iš darbo (originalaus dokumento kopija), 1 lapas;

Atstovavimo sutartis, 1 lapas;

Hidrometeorologijos tarnybos raštas.

Pagarbiai

leškovo vardu

Advokatas Vardenis Pavardenis

PROCESINIO DOKUMENTO PARENGIMAS IŠ ADMINISTRACINĖS TEISĖS

Užduotį parengė Advokatų egzaminų komisijos narė, advokatė dr. Ingrida Krolienė

UŽDUOTIS

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra (toliau – APVA) 2021-05-05 interneto svetainėje <http://www.apva.lt/> paskelbė kvietimą teikti dvišalių vystomojo bendradarbiavimo projektų paraiškas. Kvietime buvo nurodyta bendradarbiavimo tikslas – klimato kaitos švelninimas, pasiekiant kiekybiškai išmatuojamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų sumažinimą aktualiose bendradarbiavimo srityse su besivystančia valstybe, t. y. tokiose srityse: energijos gamybos (pvz. saulės jėgainės, vėjo jėgainės, biokuro katilai, biometano gamyba); pastatų (pvz. pastatų renovacija (modernizacija), efektyvesnis apšvietimas); transporto (pvz. netaršių viešojo transporto priemonių įsigijimas); žemės ūkio ir miškų (pvz. žemės įdirbimo metodai, miškų atkūrimas ir įveisimas); atliekų tvarkymo (pvz. atliekų perdirbimas). Taip pat, išvardintos bendradarbiauti tinkamos besivystančios šalys.

UAB „Ekologija“ (toliau – Pareiškėja) 2021-08-05 pateikė pilnai užpildytą paraišką, kuriai buvo suteiktas Nr. AAA. Joje nurodyta, kad ji, bendradarbiaudama su besivystančia valstybe – Moldova, tvarkys sąvartyno atliekas, t. y. bendradarbiaus atliekų tvarkymo srityje. Tačiau 2021-08-25 raštu Nr. APVA-13 informavo, kad atlikus paraiškos administracinės atitikties vertinimą, nustatyta, kad Pareiškėja planuoja iš nebeveikiančio sąvartyno surinkinėti biudujas ir jas deginti vietoje, deglo pagalba. APVA padarė išvadą, kad iš sąvartyno surinktų dujų deginimas ir nepanaudojimas energijai gauti, neatitinka besivystančios šalies poreikių ir, tuo pačiu, kvietime nurodytų bendradarbiavimo sričių, todėl nurodė, kad atsisako toliau vertinti projekto paraiškos turinį ir paraišką atmetė. Jokie kiti atmetimo argumentai Sprendime nenurodyti.

Pareiškėja nesutinka su APVA sprendimu, nes mano, kad jis yra nepagrįstas, nes paraiškoje buvo nurodyta, kad pasirinkta tinkama kvietime nurodyta bendradarbiavimo sritis – „atliekų tvarkymas“, be to, Moldovos poreikių Registre numatyta, kad klimato kaitos švelninimo veiksmai yra du: „*sąvartyno dujų surinkimas ir jose esančio metano sunaikinimas; surinktų sąvartyno dujų panaudojimą atsinaujinančiai elektros energijai gaminti nenaudojant iškastinio kuro*“. Pareiškėjos manymu vien aplinkybė, kad Moldovos poreikių Registre dokumente yra numatyta, jog tinkamais klimato kaitos švelninimo veiksmais laikytini du minimi elementai (sąvartyno dujų surinkimas ir jose esančio metano pašalinimas bei surinktų dujų panaudojimas atsinaujinančiai elektros energijai gaminti), nereiškia, kad Moldova turi poreikį abu įgyvendinti.

Taip pat, Pareiškėja mano, kad APVA priimdama Sprendimą toliau nebevertinti paraiškos pažeidė Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. D1-425

patvirtinto Vystomojo bendradarbiavimo veiklos, finansuojamos iš Klimato kaitos programos lėšų, įgyvendinimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas), reglamentuojančio vertinimo procedūras, 16-18 punktus, atitinkamai jame nurodytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. 278 patvirtintas Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vystomojo bendradarbiavimo veiklos įgyvendinimo ir humanitarinės pagalbos teikimo tvarkos aprašo nuostatas.

Pareiškėja pažymėjo, kad administracinio vertinimo procedūrų metu APVA įvertino paraiškos turinį, kuris yra priskirtinas vėlesniam vertinimo procedūros etapui – paraiškos turinio vertinimui. Aprašo 4 priedo formoje yra išvardinti paraiškos administracinio vertinimo kriterijai, o 5 formoje išvardinti turininio vertinimo kriterijai, vienas iš kurių ir yra projekto poreikio valstybėje partnerėje vertinimas.

Užduotis. Parenkite UAB „Ekologija“ vardu kaip jį atstovaujantis advokatas procesinį dokumentą – skundą teismui dėl APVA sprendimo.

SPRENDIMAS

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIAM TEISMUI

Žygimantų g. 2, Vilnius

Pareiškėja: UAB „Ekologija“

Juridinio asmens kodas _____

Adresas: _____

Atsakovė: Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos

Aplinkos projektų valdymo agentūra

Juridinio asmens kodas _____

Adresas: _____

SKUNDAS

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūros 2021-08-25 sprendimo Nr. APVA-13 panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus

2021 m. rugsėjo __ d.

Vilnius

FAKTINĖS APLINKYBĖS

1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra (toliau – APVA, Atsakovė) 2021 m. gegužės 5 d. interneto svetainėje <http://www.apva.lt/> paskelbė kvietimą teikti dvišalių vystomojo bendradarbiavimo projektų paraiškas.
2. Kvietime tarp nurodytų bendradarbiavimo sričių buvo numatyta ir sritis – atliekų tvarkymas bei išvardintos bendradarbiausi tinkančios besivystančios valstybės.
3. UAB „Ekologija“ (toliau – Pareiškėja) 2021 m. rugpjūčio 25 d. pateikė Atsakovei pilnai užpildytą paraišką Nr. AAA, kurioje nurodė, kad bendradarbiaus su besivystančia valstybe – Moldova vienoje iš kvietime nurodytų sričių – atliekų tvarkymo srityje. Taip pat, paraiškoje paaiškino, kad pasirinkta bendradarbiavimo sritis atitinka besivystančios valstybės poreikius, nes Moldovos poreikių Registre numatyta, kad klimato kaitos švelninimo veiksmai yra du: 1) „*sąvartyno dujų surinkimas ir jose esančio metano sunaikinimas*; 2) *surinktų sąvartyno dujų panaudojimą atsinaujinančiai elektros energijai gaminti nenaudojant iškastinio kuro*“.
4. Tačiau APVA 2021-08-25 raštu Nr. APVA-13 (Skundžiamas sprendimas) informavo, kad atlikus paraiškos administracinės atitikties vertinimą, nustatyta, kad Pareiškėja planuoja iš nebeveikiančio sąvartyno surinkinėti biodujas ir jas deginti vietoje deglo pagalba, ir APVA padarė išvadą, kad iš sąvartyno surinktų dujų deginimas ir nepanaudojimas energijai gauti, neatitinka besivystančios šalies poreikių ir, tuo pačiu, kvietime nurodytų bendradarbiavimo sričių, nes iš dujų nenumatoma gaminti energijos. Todėl, nurodė, kad atsisako toliau vertinti projekto paraiškos turinį ir paraišką atmetė. Jokie kiti atmetimo argumentai sprendime nenurodyti.

5. Pareiškėja mano, kad APVA pažeidė paraiškų vertinimo procedūras, o padaryta išvada, jog Pareiškėjos numatomas bendradarbiavimas neatitinka besivystančios šalies poreikių ir, tuo pačiu, kvietime nurodytų bendradarbiavimo sričių yra visiškai nepagrįstas.

TEISINIAI ARGUMENTAI

6. APVA, kaip viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero administravimo principo imperatyvų. Iš gero administravimo principo išplaukia tai, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, privalo dirbti rūpestingai ir veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Nagrinėjamu atveju APVA sprendimas ne tik neatitinka jo turiniui keliamų reikalavimų, nes padarytos išvados yra nepagrįstos, tačiau yra ir neteisėtas, nes APVA paraiškos administracinio vertinimo metu atliko jos turinio įvertinimą, kuris yra priskirtas vėlesnėms vertinimo procedūroms.
7. Paraiškų vertinimo taisyklės reglamentuoja Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2019 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. D1-749, patvirtintas Vystomojo bendradarbiavimo veiklos, finansuojamos iš Klimato kaitos programos lėšų, įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) bei jame nurodytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. 278 patvirtintas Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vystomojo bendradarbiavimo veiklos įgyvendinimo ir humanitarinės pagalbos teikimo tvarkos aprašas (toliau – LRV tvarkos aprašas).
8. Tvarkos aprašo 16 p. numatyta, kad: *„Vertintojai per 5 darbo dienas nuo projektų koncepcijų ir (arba) paraiškų teikimo termino pabaigos atlieka projekto administratoriui pateiktų projektų koncepcijų ir (arba) paraiškų atitikties administraciniams reikalavimams vertinimą, kurio metu nustatoma, ar projekto paraiška arba projekto koncepcija visiškai užpildyta, ar pateikti visi projekto paraiškos arba projekto koncepcijos priedai (Tvarkos aprašo 4 priedo forma), vadovaudamiesi LRV tvarkos aprašo 33 punkte nustatyta tvarka. Jeigu projekto paraiškos arba projekto koncepcijos administracinio vertinimo metu nustatoma, kad projekto paraiška arba projekto koncepcija turi trūkumų, išskyrus tuos atvejus, kai trūkumai neesminiai (techninio pobūdžio klaidos), projekto paraiškos arba projekto koncepcijos teikėjui elektroniniu paštu išsiunčiamas pranešimas apie nustatytus trūkumus ir informuojama, kad projekto paraiškos arba projekto koncepcijos turinys vertinamas nebus“.*
9. LRV tvarkos aprašo 31 punkte numatyta, kad Projekto paraiškos ir projektų koncepcijos vertinamos **šiais etapais:**

- 1) projekto paraiškos arba projekto koncepcijos **administracinis vertinimas**, kurio metu nustatoma, ar projekto paraiška arba projekto koncepcija visiškai užpildyta, ar **pateikti** visi projekto paraiškos arba projekto koncepcijos priedai, ir panašiai;
  - 2) projekto paraiškos arba projekto koncepcijos **turinio vertinimas**, kurio metu įvertinama, ar projekto paraiška arba projekto koncepcija atitinka kvietime nustatytus turinio kriterijus ir ar projektas tinkamas finansuoti.
10. Vadinasi, atlikdama administracinį vertinimą APVA neatlieka paraiškos turinio vertinimo, nes vadovaujantis Tvarkos aprašo 16 p. – vertinimo metu tik „*nustatoma, ar projekto paraiška arba projekto koncepcija visiškai užpildyta, ar pateikti visi projekto paraiškos arba projekto koncepcijos priedai*“. Pagal Aprašo 17 p. paraiškos turinio vertinamos pagal Tvarkos aprašo 5 ir 6 priedų formas. Aprašo 5 priede „Vystomojo bendradarbiavimo projekto koncepcijos turinio vertinimas“ numatyta, kad be kitų yra vertinama „*Išsami ir argumentuota situacijos analizė pagrindžia projekto poreikį valstybėje partnerėje*“. Vadinasi vertinimas, **ar paraiškoje nurodyta bendradarbiavimo sritis atitinka kvietime nurodytą finansuojamą bendradarbiavimo sritį yra priskirtas ne formaliajam administraciniam, o turinio vertinimui**, kurio rezultatai, kaip numatyta Aprašo 18 p., perduodami svarstyti komisijai galutinėms rekomendacijoms ir sprendimams priimti.
11. Tačiau, nagrinėjamu atveju, Skundžiamu sprendimu APVA atlikdama administracinį vertinimą įvertino ir Pareiškėjo pasirinktos bendradarbiavimo srities turinį, todėl sprendimas yra neteisėtas ir naikintinas.
12. Papildomai paminėtina, kad skundžiamas sprendimas yra ir visiškai nepagrįstas.
- LR Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnis numato, kad kiekvienas administracinio subjekto sprendimas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis. Motyvų išdėstymas individualiame administraciniame akte (sprendime) turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus. Tuo tarpu, skundžiamame APVA sprendime išvados yra grindžiamos tik nuomone ir samprotavimais, nėra nurodyti jokie teisės aktai, kurie numatytų, kad sąvartyne susikaupusių atliekų dujų surinkimas ir sunaikinimas būtų nepriskirtas atliekų tvarkymo sričiai.
13. Vadovaujantis teisės aktų nuostatomis sąvartyno biodujų surinkimas ir sudeginimas priskiriamas prie atliekų tvarkymo ir šalinimo veiklos.

14. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 2 straipsnio 18 dalyje pateikiama atliekų tvarkymo sąvoka – „**Atliekų tvarkymas** – atliekų surinkimas, vežimas, naudojimas ir šalinimas, šių veiklų organizavimas ir stebėseną, šalinimo vietų vėlesnė priežiūra, įskaitant, kai minėtus veiksmus atlieka prekiautojas atliekomis ar tarpininkas“. Atliekų tvarkymo įstatymas detaliau nereglamentuoja atliekų tvarkymo veiklos sąvartyne, tačiau šiai veiklai keliamus reikalavimus ir taisykles reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. spalio 18 d. įsakymu Nr. 444 patvirtintos Atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklės (toliau – Sąvartyno taisyklės). Sąvartyno taisyklių 7 punkte numatyta, kad sąvartynų poreikis turi būti numatytas apskričių atliekų tvarkymo planuose, rengiamuose pagal Atliekų tvarkymo taisyklių reikalavimus. Visuose sąvartynuose, kuriuose šalinamos biodegraduojamos atliekos, turi būti surenkamos, apdorojamos ir naudojamos sąvartyno dujos. Jei surinktų sąvartyno dujų naudoti negalima, jos turi būti sudeginamos. Kita vertus, pagal Sąvartyno taisyklių 49 ir 50.1. punktus sąvartynui eksploatuoti turi būti gautas leidimas, kurio išdavimo viena iš sąlygų – duomenų apie sąvartyno dujų surinkimą ir naudojimą pateikimas.
15. Atitinkamai 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyvos 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/850 preambulės 16 punkte numatyta: „be kita ko, siekiant riboti visuotinį atšilimą, turėtų būti imamasi priemonių, mažinančių metano dujų susidarymą sąvartynuose, mažinant biologiškai skaidomų atliekų kiekius sąvartynuose bei taikant juose dujų kontrolės reikalavimus“, o Direktyvos 1 priedo 4 punktas „Dujų kontrolė“ numato, kad: „Sąvartynų dujas būtina rinkti visuose sąvartynuose, kuriuose šalinamos biologiškai skaidomos atliekos, jas būtina išvalyti ir panaudoti. Jei surinktų dujų negalima panaudoti energijos gamybai, jos turi būti sudeginamos“ (4.2. punktas) ir, kad: „sąvartyno dujos turi būti renkamos, valomos ir panaudojamos taip, kad keltų kuo mažiau pavojaus aplinkai ir žmonių sveikatai“ (4.3. punktas).

PROCESINIAI KLAUSIMAI

1. Pareiškėjo skundas paduodamas elektroninių ryšių priemonėmis.
2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 35 str. nuostatomis, paduodant šį skundą mokamas 23,00 Eur žyminis mokestis.
3. Pareiškėjas administracinę bylą ves per advokatą Vardenį Pavardenį, Advokatų kontora _____, adresas _____, el. paštas: _____.

4. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 40 straipsnio nuostatomis, proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę gauti iš kitos proceso šalies savo išlaidų atlyginimą. Todėl, prašome priteisti iš Atsakovo, Pareiškėjo naudai, jo patirtas bylinėjimosi išlaidas, kurias patvirtinančius dokumentus pateiksime ABTĮ 41 straipsnio numatyta tvarka.
5. Pareiškėja prašo bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka.
6. Pareiškėja, vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 51 str. nuostatomis, sutiktų byloje sudaryti Taikos sutartį protingomis ir sąžiningomis sąlygomis.

PRAŠYMAS TEISMUI

Vadovaudamiesi išdėstytu **Gerb. Teismo prašome:**

- 1. Panaikinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų agentūros 2021 m. rugpjūčio 25 d. sprendimą Nr. APVA-13 ir įpareigoti Atsakovę iš naujo įvertinti UAB „Ekologija“ paraišką.**
- 2. Išreikalauti iš Atsakovo Pareiškėjos pateiktą paraišką su priedais ir visus su jos vertinimu susijusius dokumentus.**
- 3. Priteisti Pareiškėjai iš Atsakovo jos patirtas bylinėjimosi išlaidas.**

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų agentūros 2021 m. rugpjūčio 25 d. sprendimas Nr. APVA-13.
2. Teisinių paslaugų sutarties išrašas.
3. Žyminio mokesčio kvitas.

Pagarbiai

UAB „Ekologija“ vardu

Advokatas Vardenis Pavardenis